

GAZDASÁGI LAPOK

48. szám

Megjelenik minden vasárnap

1907. December 1.

Mindenféle

Szivattyuk

házi és nyilvános használatra, gyárépítkezések és Ipari célokra.

Vas- és ólomcsövek bármely nagyságban.

ISTÁLLÓ-VEZETÉKEK.

Mérlegek

legujabb és javított rendszerűek.

Szivattyuk és Mérlegek tejjgazdasági üzemekre kaphatók:

W. GARVENS

Központi és főiroda: „Garvenswerke” Bécs II., Handelsquai 130.

Mintatelep: Wien I. Schwarzenberg-Strasse 6.

Katolikusok és ario-izsakok díjtalanul és portómentesen küldenek.

Sertés-eladások és vételek

legjobban és legpontosabban eszközöltetnek, sovány, úgy hizott állatokban **URL REZSŐ** sertésbizományosnánál, Budapest, VIII., Bérkocsis-utca 12.

Telefon: 97-05? Interurbán. Felvilágosítással készséggel szolgál.

Tavaszi buza vetőmag.

Gróf Apponyi Géza Tolna-Hőgyészi uradalomban néhány száz mmázsa 1907. évi termés, bőtermő, 79 kgr. fajsúlyu és jó csiraképességű tavaszbuza eladó qt. 30.-koronával.

Kollmann Gyula
jészfelügyelő.

ALFA-SEPARATOR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPESTEN.

TEJJGAZDASÁGI GÉPGYÁR.

Iroda, raktár és gyártelep: VI., Lomb-utca 11.

Alfa-Laval Separatorok kézi és erőhajtásra 40-2000 ltr óránkénti munkabírással. Mindennemű tejjgazdasági eszközök és gépek gyártása, Tejjgazdasági telepek berendezése és átalakítása. Díjtalan tanácsadás minden tejjgazdasági kérdésben. Árjegyzékek, tervek és költségvetések bérmentve.

Több mint 770 első díj!

Több mint 500.000 Alfa-Laval Separator az egész világon!

!! Az Alfa-Laval Separator a legjobb !!

Szuperfoszfátot,

== Stassfurti kaintot, ==
Stassfurti kálitrágyasót

40% káli tartalommal, továbbá mindennemű egyéb műtrágyafélélet

azonkívül **részgaliczot** (98-99%) elismert kitchő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGARIA” mátrágya, kénsv- és vegyipar-részvénytársaság Budapest, V., Fűrdő-utca 8. szám.

Őszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

esillag védjeggyel

helyesen alkalmazva, minlegolcsóbb foszforsavas műmunkákkal és áraján-

den növénynek legjobb és trágyája, — Kivánatra szaklaltal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS
Budapest, VI., Andrassy-út 49.

Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vesérképviselője.

Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Mindennemű

OLAJPOGÁCSÁK

valamint **répaszelet**, **erőtakarmányok** a legolcsóbb napi áron a

Mezőgazdasági Áruhitelbank R.-T. Budapest, V., Bathory-u. 5. szerezhetők be.

Párisi világkiállítás „Grand Prix” 1900.

Kwizda-féle RESTITUTIONSFLUID

cs. és kir. szab. mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára K 2.80.

Az udvari istállóknak, továbbá a nagyobb katonal és polgári istállóknak több mint 40 év óta használatban, nagyobb szirapok előtti és után való orvoslásra és erőnyújtásra, az inak merevítésére stb. kepestül a lovat a legnagyobb munkabírássra a trainingben.

A Kwizda-féle Restitutionsfluid csak ezen védjeggyel valódi.

Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten, VI., Király-utca 12. VI., Andrassy-út 28.

GAZDASÁGI LAPOK

A lapotlta KORZIMOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELVÉ:
Boroznó meli gazdaságunkba
helyes irányítás.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.

Egész évre . . . . . 18 kor.
Fél évre 8
Negyed évre 4

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Múzeum-körút 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen melléklétel.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetői részhez a kiadóhivatalhoz szólnandók.

HIRDETÉSEKET

A lap kiadóhivatala a vess fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetői melléklétel jutányos árban fogad
szinak el.

Az a lapokban foglalt cikkekért minden után-
nyomási jog fenntartva.

Híreztetést a Szerkesztőség nem ad vissza.

Telefon: 623.

TARTALOM.

Számok.	Lap
Szencs. — Y.	841
Tárca. Hódj Bana, mint elbocsát. — Székely Dénes.	842
Gazdasági Iparunk. — Fűrédy Lajos.	843
A népművelés gazdasági értéke. — Grabner Emil.	843
A Kőszegy-féle motorok. — Lathovits Pál.	844
Császari berendezés szerkesztésében.	845
A burgonya új betegsége. — R.	845
Társasági hírekről illikem beszámoló. — R.	846
Gondoskodás üzemünk virágjárás. — Rupprecht.	846
Könyviszteretés.	846
Kérdések és feleletek.	847
Kérdések: Aratók szerződéses kövölők arató- gépekhez. J. J. — Baromibetegség? K. J. — Mennyi tavaszi búza számítandó egy magyar holdra mint vetőmag. B. K. — Vermelt kukoricaajós- sávsza. J. P.	
Feleletek: Birkák legelőre való behatárolás. Poretus. — Konyhakerti vetőforgó. Baranyai Kertész. — A szeszüzemi kukoricaaszár veremlése. P. — Pentészes pincozók. C.	
Hirek.	847

SZEMLE.

(A gazdasági helyzet. — A ragadós száj- és köröm-
fájás terjedése. — A visszavándorlás. — Pénz-
gazdaság és sok pénz. — Akadályozott kiegyezés. —
Nem így képzeltük mi a tőzserőformot.)

Sotét londoni kód nehezített tájainkra.
Hogy az ember szétné a pocsolys utak-
ról azt hinné, hogy vízben uszik minden;
pedig dehogyan! A tarlok új szárazak most is-
sok vidéken, hogy lehetetlen az őszi szántást
végezni. Négyesben kinlódnak rajtuk. A ve-
teések nem keltek ki. A múlt héti hőséssé előtt
5—6 fok volt a meleg, — a hőséssé után 2—3
fok. A búzáknak pedig 9—10 fok kell ahhoz,
hogy nőhessen. A nagy kerdőjelet tehát, hogy
mi lesz a sorsa őszi vetéseinknek, megmar-
radt. Félni lehet attól, hogy szőlőink takarlat-
lanul maradnak. A szárazság miatt lehetet-
len a vonatkozás. Ez persze a homok vidékekre
nem vonatkozik. Ott a föld lazasága meg-
egedi a munkálatokat bármikor.

A nagy gond most a takarmányzás. Wolf,
Keller, Pott hiába írták könyveiket. A ma-
gyar gazdák a minimumra szorítják le a napi
porciókat. A mi húst a marha a nyáron föl-
szedeti magára azt lassan levetkőzi. A tehe-
nészetekből nagyon kis napi tejési eredmé-
nyel kénytelenek beérni. A tejterméktől ennél-
fogva nagyon meg fog apadni. Pedig hol va-
gyunk még a jövő nyártól? Teljes öt hónap.

A gazdák most is adogatják fölös marháikat,
főleg a növedők jószágát. Tolnában vásáro-
kon 24 írtért lehet beszerezni elősúly mázsán-
ként marhát. A mézarosok ilyen piacra ve-
tett sovány marhákat vágnak; de bár potom
áron kapják, a hus árá megsem ment le. A
fővárosi vásárocsarnokban történt meg csak
az a csoda, hogy 4—5 krral olcsóbban mérik
a húst most, mint annakelőtte. De az elsőrendű
hízott marha ára nem ment le.

Aggodalmat keltő a ragadós száj- és kör-
ömfájás terjedése az országban. Míg az év
elején majdnem teljesen megszűntnek volt
mondható ez a kellemetlen járvány, most a
következő vármegyékben van többé-kevésbé
otthon: Abauj-Torna, Bereg, Borsod, Brassó,
Fejér, Fogaras, Gömör és Kis-Hont, Három-
szék, Heves, Hont, Liptó, Maramaros, Nagy-
Küküllő, Nógrád, Sáros, Szabolcs, Szatmár,
Szeged, Szepes, Szolnok-Doboka, Tolna,
Ugocsa, Ung, Zemplén, Zólyom. Tehát eddig
25 vármegyében van hivatalosan megállapítva
és bizony lappanghat is egyik-másikban. A
hízláló gazdákra a legelsőbban nehezedik
ez a baj, mert zárlatok miatt a kész anyagot
osztrák piacokra nem szállíthatják.

A visszavándorlás csakugyan nem tréfa
dolog. Amerika gyáriparának válsága komoly-
lyabb, mintsem hihettük. A zöldeket —
vagyis nem amerikaiakat a gyárak elbocsát-
ják s most ott van kidobva a nyomornak sok
kivándorlott Európából. A német bányák
már is kergetik el a horvát munkásokat, mert
a visszavándorlók foglalkaj el helyüket.
Zsolna felé Brémából tömördeken jönnek
vissza és a csendes tencsényi falvak újra me-
népesednek. Ezelőtt két héttel még exorbitáns
követelésekkel állottak elő a felvidéki mun-
kások úgy a répa munkák, mint az aratásra
nézve; de pár hét múlva már jóval alább fog-
ják adni. A munkaadó gazdák most nem is
kötnek szerződéseket, hanem bevárják a
visszavándorlókat, hogy kedvezőbb helyzet-
ben előnyösebben szerződhesseken. A kor-
mány pedig nagyon udvös intézkedésre bírta
reá az uralkodót, kieszközölve a katonas-
közövények megkegyelmezését. Böles intéz-
kedés! A kormány egyébként is minden kép-
zelhető megtesz arra nézve, hogy a vissz-
vándorlók elfelejtsék Amerikát és bizony,
mert nálunk is most drága az élet, munkához
segíti őket. Csak az a kár, hogy oly sok ma-
gyarországi kivándorlónak kell kiünn marad-
nia azért, mert annyira sincs, hogy a hajó-
jegyet megválthassa. Még ez irányban is
kellene tenni valamit. Csak egyen csodál-

kozunk mód nélkül. És ez az, hogy azért a
kivándorlás is még tart. Ezt csak úgy tudjuk
elképzelni, hogy a német hajós társulatok
titkos ügynökei még mindig dolgoznak. Bám-
mulatos szervezetnek kell ennek lenni, a
mely ily mesterien tudja végezni a dolgát és
bámulatos gyengék a mi rendőrhatalóságaink,
hogy nem képesek ezen rejte szökők myce-
lum szálaira reá akadni. Azt mondják, hogy
korcsmárosok, jegyzők, tanítók, sőt papok is
a titkos ügynökek, a kik 15—20 írtért szállita-
nak egy fejet. Nem tudjuk, hogy ez igaz-e,
de ha ennek gyanuja fölmerült, erről meg-
kelle bizonyosodni és illő jutalmak kitűzésé-
vel kikutatni. Rá lehetne mindzekekre szépen
jönni, mert a mit kettő tud, az már nem
titok.

A pénziány és magas kamatláb még mind-
dig tart; sok existenciát fenyegetve tönkre-
menéssel. Jelzálogkölcsönöket kapni most, az
merő képtelenség. A záloglevelek a külföldön
el nem vehetőek. Sok bérlő, a ki kevés töl-
kével és sok hitellel fogott erején felül birtok-
bérletbe, most roskadozik. Az osztrák-magyar
bank visszavonja adókötelese jegyét,
most, mikor legnagyobb szükség van reá.
Nem valami jó indulatú vall ez. De azt is
szertetnők megfejteni, hogy miért tartogatók
a pesti bankok trésorjaikban a készpénzüket.
Azt mondják, hogy a budapesti bankok
visszatartott pénzkészlete 600 millió korona.
Azt is hallottuk, hogy a bécsi bankok nem
tudnak mit tenni a sok pénzzel. Háborútól
félnek? Vagy micsoda? Nem tudjuk a rej-
télyt ma még megfejteni.

A kiegyezés még nincs tető alatt. Ez elég
baj! Ausztriában nem képesek a sok akadály
miatt az új esztendő törvényerőre emelni és
nálunk is megvannak az akadályok. Nekünk,
magyar gazdáknak ez a kényszerű halasztás
épen nem lehet kedvezőre. 10 évig óhajta-
nánk élvezni az új vámtarifák előnyeit. 10—
12 frtos buza és 6—8 frtos kukorica és jó
hízott marhaárakat. Ha nem emelkedik tör-
vényerőre a kiegyezés január 1-ig, akkor jön
a reziprozitás. Mi már elmondottuk azt, hogy
miként képzéljük a reziprozitást. Ha te
vered az én zsidómat, én verem a te zsidó-
dat. Wekerle az alkotmánypárti értekezleten
nov. 26-án körülbelül ezeket mondotta, persze
diplomatikusabb nyelven: de meg kell érteni
azt, hogy ez egyértelmű a gazdasági háború-
val. Kell ez nekünk?

Wekerle kormányelnök nyilatkozott a
tőzserőformáról, a határidőüzletről. Ő azt

Veszünk
Luczernamagot
arankamentes és nagyarankamentes
lóheremagot

a legmagasabb áron.

Lóheremagból kérünk 5 kilós mintát utánvétel mellett.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete
BUDAPEST
V., Alkotmány-utca 31.

mondotta, hogy minden irreális ügyelet a tőzsdéről távol akar tartani és nem kíván jogérvényt adni azon kötéseknek, a melyeket nem hivatottak kötni. Ez bennünket ki nem elégített, mert csak egyoldalú reformot ígér. A gazdaközönségnek nemcsak az a panasza, hogy arra nem hivatottak jászának a gabonátőzsdén, hanem hogy a hivatottak az árakat befolyásolják fictiv eljárásokkal. Csinalnak nagy baiseset, ha érdekük kívánja azon módon, hogy millió és millió mázsa papirbuzát dobjanak a határidőpiazra és ha érdekük ugy hozná magával, akkor haussset is rendeznek, mint az idei — de ez a ritkább eset. Sokkal gyakoribb eset az, a midőn ledongolják az árakat. Egy másik jogos kifogása a gazdaközönségnek az árjegyzés. Ezeket mi hitelséki el nem fogadjuk, a meddig a gazdák is nem folynak az árjegyzésbe. A tőzsdetőkárokat könnyű bolondá tenni, főleg akkor, ha nem is akarnak látni mindent, a mit láthatnának. Aztán decentralizálni is kell a tőzsdéket az országban, mert a budapesti tőzsdé árjegyző monopóliuma sok vidék érdekeit sérti. Szóval nekünk tőzsdereform az óhajtatunk és nem egy részleges reform, a mely valami ugyan, de messze van attól, hogy a jogos panaszokat lecsendesítse. y.

Gazdasági iparunk.

Írta: Füvedy Lajos.

Ha Magyarország már évtizedek előtt szaporította volna azokat az ipari telepeket, a melyek saját földünk nyersterméneit feldolgozzák, (t. i. gőzmalomok, szesz-, sör-, malátá-, keményítő-, cognak-, borkó-, kása-, tannin-, fagyapot-, bufor-, hordó-donga-, kender- és lentilőlő gyárakat) a helyett hogy szövőgyárakat alapítottunk, Amerikából importált pamut, jutta, manilla-olaj feldolgozóüzemeket; valamint fonó- és szövőgyárakat, Olaszországból hozott kender, Belgium és Hollandiából importált len, Németországból hozott gyapju, Saazból hozott komló stb. felhasználásával és a melyek közül nem egy, már bukni is volt kénytelen, egynemelyik pedig tengődik: akkor hazánk már régen teremtethet volna alkotó a jövőendő finomipar számára, nem vetkőzván ki a mellett agrár-jellegűből.

De bármily mostoha volt e téren a helyzet, azért történt egy üdvös lépés előrefelé 1898-ban, amikor földművelési miniszteriu-

munka hazai len- és kendertermelés fellendítése céljára beavató- és kikészítő-telepek alapítását kezdte elősegíteni erkölcsi és anyagi támogatással és ugyanakkor rendszeresítette a sorok irodának működési körét, a ki aztán nagy tüzellel és szívós kitartással ismertette a termelés fontosságát 9 éven át Kárpátoktól Adriáig a haza összes nyelvein, kis- és nagy-gazdák körében; a miniszterium vásárolta Orosz- és Olaszországból a jó magot, szétosztatva azt a fentírt egyén által kedvezményes áron a termelők közt, az értékesítő telepek pedig szaporodtak szintén örömdeten, amennyiben az első öt év alatt 6 len-kikészítő-gyár létesült.

Később aztán, hogy a miniszterium nyilvánosságra hozta a 48.000 sz. rendelettel, hogy alapítandó ipartelepek számára anyagi támogatást is helyez kilátásba: megindult a mozgalom a kendertermelés terén is, amelynek azóta 9 kikészítő telep alapításáról számolunk be, amely utóbbi mozgalom leginkább az ozeáni hajózás terjedésével együttes nagyobb kenderkötél szükséglettel megokolt kender-áremelkedésnek tudható be.

Mindazonáltal nem lehet eltagadni, hogy újabbban hazánkban a len- és kendertermelés csak nehezen tudott terjedni.

A 4 évig dúló politikai zavar ugyanis, míg egyrészt benitotta a vállalkozási kedvet és szaporította eleinte önkénytelenül, később pedig a Cunard-Line fiumei hajóáratának rendszeresítése óta jóformán készakarva a kivándorlást annyira, hogy jelen sorok írója hiába ajánlotta e két jövedelmező kereskedelmi növény termelését, mert mindenütt leadták elébe a nagy utókortyát a munkáshiány képeben, daczára annak, hogy az utóbbi évek rossz természetviszonyai és a buza alacsony árai mindenfelé e két növény javára billentették a mérleget, különösen pedig a len javára, amely a legszárzabb 1904. és 1905. években is, korai vetéseknél igen szép eredménnyel járt: addig viszont másrésztől fokozták a politikai viszonyok a munkások demoralizálódását, okozták a munkabérek hallatlan emelkedését és végeredményben a munkások teljes hiányát.

Jóformán összetett kezekkel volt kénytelen nézni tehát ez állapotokat jelen sorok írója, mert a vidéken szerzett számos tapasztalatai ugyis meggyőzték arról, hogy a kivándorlást megszüntetni ahogy nem tudták kormányaink

és capitalistáink, azonképen nem tudhatott volna az ellen gátat vetni ő sem, sem csillogó szónoklatokkal, sem hirlapi cikkeikkel.

Hallgattam tehát szerényen tisztelt olvasó, végezvén kötelességemet irodában és kül-foglalkozáson, de csendben.

Most azonban megütöm a nagydobot tisztelt gazdaközönség, azt kiáltva Petőfi szavainak módosításával, hogy:

„Talpra gazda, ne hagyj magad!
Ősi búzát mert elmaradt;
Koplatok, vagy boldogultok:
Ez a kérdés, válasszatok!
Magyar földünk szétszerege esküznék,
Hogy tavaszra lent vagy kender termelne!”

Ez legyen most már az új hajnalhasadtán a mottó.

Mert hiszen, mit tehessen a gazda? Az őszi szárazság miatt búzát alig vehetett, sőt itt-ott nem is szánthatott alája. Kénytelen lesz tehát tavasszal vetni. De mit? Tavaszbuzát? Hol kap ahhoz elég magot az egész hazai gazdaközönség? A miniszterium ugyan gondolkodni fog arról is, de az egész szükségletet fedezni aligha lesz képes.

Hézagpótló tavaszi növények vetésére fog tehát szorulni a gazda s minthogy tavasszal lesz kénytelen végezni az őszi szárazság miatt végeken elmaradt munkákat is, olyan munkatorlódásnak áll előtte, amelyben képtelen lesz tavaszi kalászosokkal elég jövedelmeit földjét, kivált, ha majd újra ránk jön egy, a mulhöz hasonló hosszú tél, kétfő kitavasodással, utófagyokkal és egyszerre beálló nyárral.

A len pedig rövid tenyészidejű lévén, nemcsak korán vehető tél nedvességbe az Alföld melegoránán, de vethető későn is csapadékosabb vidékeken, olyan talajokba, a melyekből a tél sár csak későn szárad ki; a kender pedig benepesítheti kövérebb talajú vidékeken a késedelmek miatt üresen maradt földeket. Hogy most már mindkét növény termelésének hátterében nem áll ott többé a cselédhiány, munkásszoziálizmus és a munkabér drágaságának ijesztő réme, azt fejtgetnem azt hiszem fölösleges, mert hiszen tudja minden hirlapolvasó ember és intelligens gazda, hogy Amerikába immár csak a sikasztók és bűnösök szöknek ki, a munkások azonban nemhogy kivándorolna, hanem annyira tömegesen érkezik vissza és hogy szavahihető hirlapjaink szerint újre haza-

TÁRCZA.

Buday Barna, mint elbeszélő.

— Könyvismertetés. —

Buday Barnát az olvasni szerető magyar gazdáknak bemutatni fölösleges. Tizenötféle századik éve, hogy tollat fogat és azóta szakadatlanul a magyar gazdák érdekét szolgálja. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnél kezdette megírni működését. Minden lépésefokot teljes erőből kifejtett munkával tett meg fölfelé. Voltak kitérői, kiküldetései; azonban a gazdák érdekét szolgálta akkor is. Szerkesztette a gazdák egykori napilapját, a *Hazánk-ot*. Később ugyancsak a gazdák érdekét szolgáló lapnak, az *Ország-nak* volt felelős szerkesztője. Jelenleg újra ott van a magyar gazdálkodók gyűhelyén, az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnél, mint főszerkesztője a *Közlekedő* lapnak.

Mint közgazdász, országzserte tisztelik, dlsmerik. A magyar agrárérdékek tollharca között mindig legelőtl látjuk. És jölesik tapasztalni, hogy az ő cikkeinek nemcsak a szaklapok, hanem a napi sajtó legelső

organumai szintén teret engednek, mint vezetőcikk írótl látjuk a Budapesti Hirlapnál, Magyarországnál, Magyar Hirlapnál stb.

Három év előtt egy kis ünnepléy rendeztek a tiszteletére. Ezekik vezető-cikkét ünnepeletek. (Sajnos, az érdekelt gazdák teljes hiányzásával, de még csak az OMGE se küldött ki senkit az ünnepség alkalmával.) Mindent csak azért jó följegyezni, hogy rámutassunk a magyar nemzet gerincét alkotó elemnek, a gazdáknak hanyag nemtorodésére, éppen a legkipróbáltabb harcsojai elismerésnél. Ez az eset azonban legkevésbé hangolta le az ünnepelet. *Buday* Barna sohase azért írt, mert irni akart, hanem azért, mert *eszméi voltak*. Ezekkel az eszméikkel ugyan sok nagyvezér sokra vitte, csupán a mindig szerény köztívész maradt a tollforgatás mellett. Igaz, ezt a mesterséget jól érti.

Ezer vezetőcikkét írt már három év előtt, de a szépirodalmi téren sem marad nagyon hátra ez az arány. Tárcaíró, elbeszélő, humoros néptörténetkí, valamint különleges, vérműlküli vadászalvandjai mulattatták az olvasó közönséget tizenhét éven keresztül. Általános szerénységét, visszavonultságát annyira megszoktuk, hogy most csodaszámba

megya a nyilvánosság e'ő lépése. Közel fél-ezer tárczából összeválogatott huszat. Ilyen szerénységére is csak a magyar gazdasági író képes. A kiadó legelője (kítünü csapja van ennek a szimatolásra) Singer és Wolfner vállalkozott a kiadására. Kiadó és író méltók egymásra, mert az első három héten ezernél több példányt rendeltek a jó vidékről.

Buday Barna, mint elbeszélő író érdeklí a magyar gazdaközönséget. Az ő tollához hasonló ma több nincs. Írálya egy külön egyéniség, a ki megmórt az általánoson elterjedt, de hamis népromantikát és a magyar paraszti életet élénk állítja újra, a miként van. Csupán Gárdonyi Géza közéleti meg őt *A bor* című magyar népeletképeben, de megfigyelés dolgában ő is mögötte marad Budaynak. A gazdasági élet állását parasztnál és urnál egyaránt a mai állapotában töle kapjuk a maga valóságában. Pedig éppen ez az igaz elteléstés, a melyet ellesünk, átélünk. Ez az igaz művészet. Most megjelenő könyve irodalmi esemény lesz. Tartalma zamatos, magyaros és derűs végig.

»Derült égből alatta, ez a címze az új könyveknek és a mennyire sikerült belepillantani a készülő, már könyvtők kezében levő műbe,

Szivattyúk és Mérlegek

Különlegességi gyár!
GARVENSWERKE

Központi igazgatás

Bécs, II., Handelsplatz No. 130.
Városi mintaraktár: Garvens W
Bécs, I., Schwarzenbergstr. 6.

tér mintegy 100.000 kivándorló hazánkfa; érte t. i. ezek alatt azokat, a kik ott még nem telepedtek meg végleg. Hogy az ott beállt válság még ez utóbbiak egy részét is vissza fogja kergetni, az szintén valószínű, mert ott most az eddigi üzem részint megcsappant, részint végleg megszűnt, a vállalkozási kedv pedig jó időre megbénult, de hogy is ne, 80 milliárd dollárnyi termelési fölösleg mellett, amelynek piacot csak Amerikán kívül tudnak találni, nem lehet szócsegyelő üzletmelkedésről. A visszavándorlás meg is fogja teremni hazánkban idős gyümölcsseit. Ismét lesz *olcsóbb*, ha nem is egészen olcsó munkabér, jobb esélviszonyok, sőt reménylen, hogy szociálisan uraimék is megszűntetik a fogvicsorgatást.

Igaz ugyan, hogy Amerikából sok rossz elvet fognak magukkal hozni hazaérkező véréink, de nem lesz már annak éle! Meg lesznek ok puhulva végképen s legalább itthon lévő munkanépünk a munkaadók részket tömegét nem fogja többé a kivándorlás szándékával fenyegetheti!

Alleljárt kiálthat az Amerikai krachra nemcsak egész Európa, de különösen szegény gazdaságoságunk, a melynek már 25 év előtt a buza árait, ujabban pedig a munkáit szivta el a lelketlen plutokrata verszópó Continens!

Ha tehát lesz munkanépünk, bele is foghatunk gazdálni a len- és kendertermelésbe, amelyek ellen ugyanis csupán az volt mindenfelől az ellenvetés, hogy azoknak termése csak kézi erővel takarítható le (habár a kender aratását az egyik fajta aratógép kitűnően elvégzi) és hogy különösen a lennek érési ideje sok esetben összeesik a kalászosokéval.

Elegendő munkaerő mellett ezek a kifogások nem állnak meg.

Magától értődő azonban, hogy kender termelni leginkább csak a bevaltó- és kikészítőtelepek közelében tanácsos, de nem úgy a lent, amelyet a hazai gyárakba a M. Á. V. és a Ks. Od. V. az »I. kivételre olcsó díjazás szerint szállít (a vasuti kocsi teljes megtöltését tételezve fel), amelyet tehát az illető kikészítőteleptől 100 km-t. távolságig is nagyobb veszteség nélkül termelhet a gazda!

Et nunc venio ad fortissimum;

Sok olvasom ugyanis azt fogja mondani, hogy ő a legközelebbi értékesítő teleptől is távol áll, tehát nem termelhet sem lent, sem kender.

Nos, tehát éppen ezeknek kedvéért nyultam

tollhoz, a mennyiben cikkemnek ezéja a bevaltó- és kikészítőtelepek szaporítása azért, mert bebizonyított tény, hogy hazai len- és kendertermelésünknek 40%-a még mindig kidolgozatlanul megy ki a külföldre, holott megfelelő számú gyárak alapításával nemcsak hogy ezt akadályozhatnók meg, hanem hova-tovább eljuthatnánk saját szükségleteinknek hazai termelés útján való fedeztetéséig is.

Fonógyárak volnaik ugyan alakítandók első sorban, de minthogy ilyesmihöz a gazdák vállalkozására kevésbé számíthatunk: ajánlom a termelői szempontjából len- vagy kenderáztatás és törőgyárak felállítását, magánvállalkozás, szövetkezés vagy részvényes társulás útján, a melynek módozatait szívesen közlöm díjmentesen, minden hozzám forduló érdeklődőnek.

A növénynevelés gazdasági értéke.

Gyomos, tökéletlenül érett, rosszul csirázó vetőmag után épügy nem várhatunk jó termést, mint a magunk nem számíthatunk arra, hogy sovány, vagy rosszul megmunkált talaj nagy termést szolgáltatassanak. Ezért szükséges, hogy minél tökéletesebb magot vessünk és ehhez legközelebbi módon az okserű *vetőmag-termesztés* útján juthatunk.

Ennek lényege az, hogy megfelelő műveléssel elősegítjük a magtermesztésre használt növények tökéletes kifejlődését és a termett magot gondos tisztogatással, osztályozással javítjuk. Ha ily módon kifogástalan vetőmagot állítunk elő, azaz a jó termékek állandóságát nagy mértékben biztosítjuk, de a növény termőképessége nemcsak a vetőmag tökéletességétől, hanem még nagyobb mértékben függ a természetű növényfajtától is.

Tudjuk, hogy a gazdasági növények különböző fajtáinak természeti értéke között igen nagy különbségek vannak, de ezek olyan belső tulajdonságokkal kapcsolatosak, a melyek a *vetőmag-termesztés* eszközeivel csak nagyon csekély mértékben befolyásolhatók, mert a *vetőmag-termesztés az egész vetést és az összes termést, az egyes növények tulajdonságainak figyelembe vétele nélkül kezeli.*

Ily módon a kevesebbet érő növények a többi között épügy elszaporodhatnak, mint a jobb minőségűek és azért így a természetű fajta csak lassan tökéletesedik, a régiéknél jobb, új fajták pedig ez uton egyáltalában nem létesíthetők.

Ezekre pedig nagy szükségünk van, mert a hogyan az elhanyagolt népies állatfajták nem tudják a gazdasági verseny által manapság megkívánt nagyfokú szolgálatokat teljesíteni, épügy képtelenek az ősidők óta természet, kezdetleges növényfajták is a tökéletes talajmegmunkalást és erős trágyázást haszonra értékesíteni. A belterjes viszonyok teljes mértékű kihasználására, nagy fokú fejlődésre képes növényfajtákra van szükségünk és ezek létrehozatala a: *növénynevelés* vagy *vetőmag-tenyésztés* feladata.

A növénynevelés munkájának alapját az »egyes» növények képezik, mert az állattenyésztőhöz hasonló módon, csakis a céljainak megfelelő példányokat választja ki továbbszaporításra és a kiváló képességekkel bíró növények kiválasztásával nemcsak a fajtát javítja, hanem ezeket megfelelő eljárásal tovább tenyészte, a régiéknél jobb, új fajtákat is képes előállítani.

A természet alkotóerejét a növénynevelés eszközeivel feltekerjük vagyunk bizonyos iránylaton belül, céljainkunk megfelelő korlátba fejleszteti és ezért a nevelés és a növényfajták tökéletesítésére a legeredményesebb eljárás, melynek nagy gyakorlati értékét legjobban bizonyítja az, hogy manapság alig van olyan gazdasági növényünk, a melynek természetes uton keltekezett fajtáját természetű, mert a magtenyésztés útján nevelített fajták, azokat a természetes köréből csaknem teljesen kiszorították.

A nevelített növényfajtákat ma már mindegyik okserű gazda keresi, de azért hazánkban a növényneveléssel mégis nagyon kevesen foglalkoznak és csaknem valamennyi termőképesebb növényfajtánkat külföldről szereztek be. Ezen a réven milliókat adozunk a külföld növénytenyésztőinek, pedig a tőlük hozott új fajtáink nagy hibája az, hogy jó tulajdonságok nem állandoak, mert hazai viszonyainkól eltérő éghajlat alatt fejlesztek ki. Ennek természetesen következménye, hogy nálunk gyorsan elfajzának és azért rövid időn belül új vetőmagot kell hozatnunk, ha azt akarjuk, hogy ezen fajták állandóan jó termést szolgáltatassanak.

Hazánkban vetett czukorrépmagot kevés kivétellel évről-évre külföldről vásároljuk, hasonlóképpen jórésben a takarmányrépmagot is, a len-, kender- és czirak termelésébe gyakori magfelújítás nélkül nem sikerül, mert minesen hazai viszonyainkunk meg

a könyvpiacon az évi legnagyobb sikerét a Buday Barna elbeszélés kötetének ígérhetjük, melynek rövid tartalomjegyzéke a következő:

I. rész. *A gabák hazájából.* Tíz eredeti népi-lelkes van az első részben, a következő címek alatt: Leányok. Szögédi magyarok. Egy hasznos ember. Bérések. A voyaguerok. Ényelgések. Kipolyvázás. Párhaj a falun. A pusztai róza. A keresztkoma. (No, de ebből sem sokat ért meg a pesti nép!)

II. rész. *Lőrind öcsem néhány élményei.* (Melyek kezdődnek Bábinál és végződnek Náninál.) A remek élményország című a következő: Tetemrehívás. Két vadász egy nyul. Egy áratlan, meg egy fél. Vadgalambhuzás. A sárczipók története. (A ki ezeken az eredeti gyermek-kamaszkori cseteken sem mutat, az hőségg.)

III. rész. *Bórharsnya elbeszélések.* Ebben a részben szinte hihetetlen de igaz, hogy a furcsa vadásztörténetek eddig ismert minden

alakját sutba veti és teljesen új, vértelen, de annál kacagatóbb formában gunyolja ki Buday a jelenkori vadászokat. Az egyes részeket a következő címek alatt csoportosította: Kacsaleles. Bórharsnya malacok ritkát. Farkas a hajtásban. Hektor a jeles vizsla. A vinzi keresztelése. Párhaj az egéckel. Az elmdelti zsákmány. (No, ha ezeket elolvassa Bárony István, menten kipukkan a nevetéstől.)

IV. rész. *A nyiri bicskások között.* Ezek a pompás földirtokos élmények a kötet legjavát részét képezik: A hidegjelölés. A Baesótelep. A darvasi remete. Bolond eset. Megtérés.

V. rész. *Irnokok óvásai előtt.* Két szomorú, de kacagató történet.

VI. rész. *Píócanevelés.* De már ez a legeredetibb, mert azt írja le benne az író, hogy mi módon nevel a házi zsidókölökből földirtokot a saját vagyona részére a magyar

gazda. Az eset az életből van merítve és oly megkapóan van leírva, mintha szomorukodva látnók az esetet, mely mulat mindén szomorú igazsága dacára.

Ez a kötet könyv mutatja be Buday Barna, a gazdák kedvelt közzgazdasági íróját, mint elbeszélőt. Huzs kötetre valóbb válogatta ki ezt, de reméljük, hogy utána jön a többi is a gazdák szeretele és tisztelete révén. *Buday Barna könyvének címe: Derült égből alatt.* Ára 3 korona. Megrendelhető Singer és Wolner könyvkiadónál (Budapest, VI. ker. Andrassy-ut 10.) Azt hisszük, hogy a magyar gazdák legkedveltebb íróját ajánlani egyáltalán fölösleges, mert a Buday Barna könyve minden magyar gazda asztalára elsőrendű szükség, annak hiánya, a gazdálkodó tájékozatlanságát jelenti a mai korból.

Székely Dénes.

**Tavaszbuzát
Tavaszcsozt
Tavaszbükkönyv**

**V
E
S
Z**

HALDER
Budapest, V. ker., Bálvány-utca 6. sz.

magánykereshedése
József főherczeg
ő cs. és kir. fensége
udvari szállítója

felelően tenyésztett vetőmagunk. Termőképebb burgonya-, rozs-, árpa- és zabfajtánk mind külföldi származásúak és ha ezek termését állandóan magas színvonalon akarjuk tartani, ismét külföldről kell új vetőmagot vásárolnunk.

A búzával is így volnánk, ha a külföldi búzafajták termesztésének sikerét hazai klímánk nem tenné kétségessé és mégis tért foglalnak nálunk vidékenként, a nyugati származású, könnyen kifagyó, gyenge minőségű búzák, mert többet teremnek, mint a miénk, pedig *hazánkban a búzatermesztés ilyen irányú fokozásának egyedül helyes módja, a magyar buza nemesítése volna, mert ez uton megszüntethetnénk annak hibáit a nélkül, hogy kitűnő fagyállóságát és minőségét megőrizzük.*

Ezért szükséges, hogy a növénynevelés nálunk is minél szélesebb körben felkaroltassék, részben, hogy a külföldi, gyorsan eljuttató növényfajtákat teljes mértékben nélkülözhesük, másrészt pedig azért, mert honi fajtánk tökéletesítésével a jó termésék előfordulását jobban biztosíthatjuk, mint a külföldi fajtákkal. *Az a sok pénz, a mit az egykori vetőmaggyártóztársaság és a külföldi vetőmagok vásárlására pazarolunk, kis részben is elegendő a vetőmagnevelés végrehajtására és ezen uton a viszonyainknak legjobban megfelelő fajtáknak, lassabban bár, de biztosabban birtokba jutunk.*

Ez volna a hazai növénynevelés közgazdasági haszna, de ez magángazdasági szempontból is nagyon hasznosított vállalkozás, mert a ki növénynevelést folytat, az a jó vetőmag és a fajta javulása révén jelentékeny termésnövekedésre számíthat, a nemesített növényfajta vetőmagját pedig a közönséges piaci árúnál jóval drágábban adhatja el.

Ezerint a nemesítéssel járó fáradtság bősége használnak kamatozik és ennek legjobb bizonyítást nyújtják a nyugati országok magtenyésztő gazdaságai, a melyek alig képesek a nagy keresletet kielégíteni, mert a jó vetőmagnak és fajtának nagy a kelendősége, azért a nyugati országokban a vetőmagtenyésztő gazdák száma is rohamosan szaporodik.

A vállalkozó kedv érvényesülésének itt tág tere van és a vállalkozás sikere is biztos, mert a nemesített hazai növényfajtákra valóssággal égető szükségünk van és az nemesek az országban találva piacot, hanem a fölünk keletre fekvő és a miénkhez hasonló egyháttal, de fejletlenebb gazdasági viszonyokkal bíró országokban is.

Ezen vállalkozásba nem kell nagy tökéletet befejezni, csak szorgalom és kitartás kell hozzá és akkor a siker biztosítva van, azért kar volna, ha gazdánk a növénynevelést úgy, mint eddig, parlagon hevertetnék. Különösen érdemes a gyakorlati gazdáknak a gabonafélék nemesítésével foglalkozni, mert ezek nemesítése nem nagyon körülményes, nem igényel költséges felszerelést, a nemesítő eljárást aránylag rövid idő (5—6 év) alatt elérheti és a nemesített vetőmagot bármilyen mennyiségben biztosan eladhatja, mert a gabonafélék a legkiterjedtebb mértékben termesztett gazdasági növényeink.

A M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal évkönyve szerint 1905. évben hazánk mivélés alatt álló, learatott területéből, a tengeri

szintén ide számítva, 80-81% gabonával volt levetve és ez a fontosabb gabonafajták szerint (Horvát- és Szlavonországot ide nem számítva) a következő módon oszlott meg:

Őszi buza	30-54%
Tavaszi buza	1-01%
Őszi rozs	9-51%
Tavaszi rozs	0-21%
Kétszeres rozs	0-72%
Őszi árpa	0-59%
Tavaszi árpa	8-94%
Zab	9-39%
Tengeri	19-60%

Ezerint a gabonafélék az ország gazdasági termesztésének gerincét alkotják és mégis olyan kevés jó gabonafajtánk van, hogy ezen a téren valóban csodálatos az elmáradottságunk.

A tengeri ebben a tekintetben kivétel, mert ennek nemesítésével hazánkban több gazda foglalkozik és ezzel munkássága révén van is néhány, viszonyainknak megfelelő jó tengeri fajtánk, de azért ezzel sem elégedhetünk meg, mert még jobb fajtákra van szükségünk. Még nagyobb szükségünk van a többi gabona és főképpen a buza nemesítésére, mert a keveset termő, könnyen rozsdásodó és gyenge szalmájú magyar buza, éppúgy nem elégítheti ki az igényeinket, mint a gyenge fagyállóságú külföldi búzák.

A különböző vidékek egymástól eltérő természeti viszonyai miatt nem egy, hanem sokféle búzafajtára van szükségünk, a homokos vidékekre másfajta rozs kell, mint a felvidékre, tehát a nemesítésnek széleskörben kell megindulnia, hogy minden vidéknek megfelelő fajtája legyen, de a ki az őszi gabona nemesítésével foglalkozik, az könnyen felkarolhatja az egyik vagy másik tavaszi gabona nemesítést is, mert így jobban kihasználhatja saját szakismereteit, felszerelését és begyakorolt munkásait, annyival is inkább, mert a tavaszi termények nemesítésére alkalmas tények feldolgozása a tél folyamán, tehát olyankor végezhető, a mikor a külső munkák nem szorítják az embert.

Megfelelő viszonyok között más növény nemesítése is nagyon hasznos hajtó lehet és ilyen a takarmányrépa, vagy a burgonya.

A takarmányrépát nem termesztjük ugyan olyan nagy arányban, mint a gabonaféléket, de kevés gazdaság termeszt önmaga a saját vetőmagszükségletét és így a nemesített takarmányrépa magból minden évben sokat lehet eladni, a burgonya nemesítése pedig csak látszólagosan körülményes, mert igaz ugyan, hogy az új burgonyafajták létesítése czéljából keresztezéseket és a magról nevelt palántákkal kertész munkát kell végezni, de épen ezért könnyen felkarolhatnák a nemesítést ezen ágat olyan gazdák, a kiknek kertészsük is van. Sok helyen kedvtelésből, vagy a konyha jobb ellátására tartják a kertészt, de ha az szakszerű utasítás nyomán burgonya keresztezéseket is végezne, ezzel és a magtövek elszaporításával nem volna több dolga, mint a mennyi munkát például a virágszőnyegek összeállítása ad, de így mindenesetre több hasznót hajtana.

A gabonafélék nemesítése mindig biztos haszonnal járó foglalkozás. Bármilyen sokan foglalkoznak is ezek nemesítésével, munkájukat bőséges haszon fogja jutalmazni, ha valóban jó fajtát és magot hoznak forgalomba. A takarmányrépa és burgonya nemesítése

szintén sok vállalkozónak nyújthat biztos és jó üzleti hasznót, ellenben a hüvelyesek, olajos- és ipari növények nemesítése csak akkor, ha kevesen foglalkoznak velük. A fent elősorolt növények nem annyira körülményes, mint azt általában hiszik és belterjes viszonyokkal bíró gazdaságokban könnyen végrehajtható. Nehezebb és hosszadalmasabb munkával csak az élvő takarmánynövények nemesítése jár és csakis ezen növénycsoport az, melynek nemesítése csak hosszú idő múlva szolgáltat üzleti hasznót.

Grabner Emil.

A Kőszeghy-féle motorek.

A Bácsmegegyéből vettük át a következő érdekes közleményt.

A talajművelésben, vagyis szántásban nagy haladási idezett elő a Kőszeghy-féle talajművelő gép, melynek szerkezetét és működését a napokban többen megtekinttük. A Baja melletti Szent István, eléggé kemény talajon tartották meg a próbát. A gép maga külsőleg egy vasuti waggonhoz hasonló, széles talpakon magánjáró készülékkel, igen könnyen mozog s a legpéldékesebb talajban is halad. Jobbról, balról vízhatlan vízsonredőnyök védik az időviszontagságai ellen. A ponyvák felhúzódnak, s a géphez a 10 órára szükséges 10 liternyi víz elhelyeztetésén s a szükséges benzint beöntetvén, két perc alatt erős mozgással megindult a számtalan, két tenyérnyi szélességű aczélkapák, melyek bántulatos erővel porhanyították és kapálták fel a földet. A göröngynek, daczára a tulszárz és fekete földnek, nyoma sem maradt. A gép előnyök következőkben foglalhatók össze:

1. Ez a gép a talajt teljesen megforgatja és porhanyítja, mely a kapák gyors forgása által, peronenként 125 fordulattal tökéletesen eszköztelíti.

2. A legkéményebb talajt is bármely összetételű, felszántható, bármily szárazságu legyen is az.

3. A talaj hajosóvességét — tehát a nedvesség elpárolgását — a porhanyítás által teljesen megszünteti.

4. A gép — széles kerekei miatt — még nedves időben se süljed a talajba, könnyen mozog s a fordulásoknál sincs idővesztés.

5. A kapák könnyen sülyesztetők vagyis a kívánt mélységre állíthatók, minek folytán a gép egyformán alkalmas tarlóhántásra, ugar, keverő, vető és őszi szántásra.

6. Az őszi mély szántás 50 centiméterig sikeresen végezhető ezzel a géppel, — a választott erősséggel egyenes, vágott élű kapák felkapcsolásával, mely munka után a talaj érdes felületet nyervén — a légköri áramlatok, változások s így a levegő nedvessége, fagy és havazás behatolásának kitéve nincs, elmulik, illetőleg megtermékenyül.

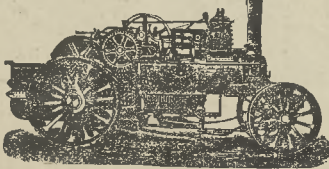
7. A trágya alászántása tökéletes. Trágya felül nem marad s így az ammoniak — a trágya legfőbb alkotrésze — nem párologhat el, hanem a talajba kerül; mert csekélyebb fagygyal is lehet szántani.

8. A gép létesítendő szőlőterületek szabályozására is alkalmas, mivel folytán a drága kézerőre való forgatás elkerülhető.

9. Szántáson kívül használható a gép őspelőhajtásra, darálásra, takarmányelőkészítésre és tehervontatásra is.

A gép beszerzési ára: 6 kapás gép 20.000

Boroszló **Budapest**
Kedvezményes árak
és fizetési feltételek.

Elsőrangú külföldi és magyarországi referenciák

**Teljes gőzeke-készleteket
és gőz-utihengereket**

legtökéletesebb kivitelben szállít:

KEMNA J. gőzeke- és gépgyár
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. sz.

Takarmánykiviteli tilalom behozatala.

Gazdáink az idén inséges esztendő óta a tél bizonyára még különben fogja az utóhatást éreztetni. Látnuk már, hogy a marhaállomány máris itt-ott kevesbbitettik, nem bírják fentartani; ezzel a trágyaprodukczió eszökén, s a gazdasági üzem alatta szenved.

Kétségekivül a miniszteri képviselő, *Ottlik Iván*, nem zárkózhatott el a legutóbb tartott anquétén a takarmánykiviteli tilalom behozatalának jogosultsága előtt, mert beszédeből ugyancsak kivehető volt az aggály gazdasági üzemünk jövődéből sorsa felett.

Csodálkozás egyhárítán a gazdasági első formunk állásfoglalásán, mely nem követelte rögtön a takarmánykivitel teljes elrendelését, mert nemcsak a belföldön ugyancsak kevés takarmány van, de másutt is kevés. Tessék a gazdák felhívni, azok majd nyilatkoznak; az az ut, hogy a gazdaságvezetők nyilatkoznak, *hosszadalmas*, sokáig tart nálunk.

Ide gyors intézkedés, érlely köz kell, nem halogatás, hogy a 12-ik órában rendeljék azt el, a mi nagyon is sürgös; ez azonnali cselekvést kíván.

Ne adjon a kormány alkalmat, hogy a kereskedők spekuláljanak a takarmányról s összevásárolják potom áron a marhaállományt, mert ez, sajnos, már most is tapasztalható.

A takarmányemlék magas árára különféle mesterséges takarmány magas ára máris érezteti hatását a gazdával s ez is elég ok arra, hogy a takarmányemlék kivitele tilalmazzék.

Kérjük gazdaságainkról eddig is gondoskodó földművelésügyi miniszterünknek gyors elhatározást.

Az az *ostoba* állítás, hogy *nincs* takarmányhiány, azt csak eszelős ember állíthatja. Tessék körülnézni az országban, hol van tisztes takarmánytermés? Sehol! Az Alföldön, a Felföldön, Dunán innen, Dunán túl; Kárpátoktól Adriáig mindenütt kevés a takarmány. S most a németek ayyal jönnék, hogy a kormány, tekintettel a kötött *slusz*-ra, engedje a takarmányt, korpát stb. kivinni, mert *ősz* érdekei a kereskedőknek ezt kívánja. No még az kellene, hogy Magyarország ily népség által a tönk szelére sodortassék. Szígoni takarmánykiviteli tilalmat kérünk, de mielőbb, nem a XII-ik órában!

Nem hiszünk, hogy a földművelésügyi miniszterünk ezen abszurd kívánságot, hogy a takarmánykiviteli tilalom *meg ne engedessék*, teljesítse, mert óriási kárt okozna vele az országnak! Alig fejtődött Magyarország állattenyésztése, alig lábat ki különféle bajból, máris alapjában lenne megfátadva s akárhány gazda, ki jelenleg amugy is nehezen küzd a szociálisztikus áramlattal, a napszám horrend magasságával, az adók folyton növekedést mutató calamitásával, — most meg állatállományát potom áron elvesztessék, epocsékolja, midőn drága pénzben beszerzett törzseit vásárra kell vinnie, hogy azt ott potom áron a kereskedők tőle kegyelemből megvegyék?

Hát ezt, uraim, nem lehet, nem szabad feltetni miniszterünkről. Kérjük szígonan a tilalom elrendelését, védelmet a gazdák ezreinek!

B.

Gazdaságok üzemének vizsgálata.

Németországban legújában kiváló szakemberekből gazda-tanács alakult, mely az illető gazdák kívánságára gazdaságok üzeme berendezése, állattenyésztése, szántóföldjeinek kezeléséről stb. szakvéleményt nyújt előleges alapos vizsgálat alapján.

Ez kitémő, segítségnek bizonyult s akár hány gazda már igénybe vette a gazdai tanár tanácsát. Ezen *»Wirtschafts-Berathungstelle«* mint nevezik, különösen a nagyobb uradalmak, de közép, kisbirtokosok részéről igénybe vették s a left tapasztalatok más gazdaságok tanulmányozására fordítottak, miáltal akárhány gazdaság üzeme feltűnő módon javult; terméshozam fokozódott s miután a szaktanács az összes gazdasági ágazatra kiterjed, levén a tanácsban minden szakmabeli egyén — önként értehetőleg, a gazdaságok intenzív üzeme elősegítettik czálalt s ott, hol kevésbé intenzív az üzem, az a szaktanács véleménye alapján belterjesítésbe alakították.

Ezen intézmény meghonosítását *nálunk* melegen ajánlanám!

Pl. egy gazdaság terjedelme volt 440 he., tulajdonosa ritkán jöhető el foglaltsága miatt, áll. hivatalnok lévén, a birtokára, véleményét kért. A birtok nagassága a tenger-szint felett 125 m.

A bizottság következőképp nyilatkozott: Megvizsgálva a réteket, szántóföldeket, áldoktat, istállókat, magtárt, állatállományt, a talaj minőségét, a birtok fekvését stb.

»Ajánlotta, miszerint az istállók belső berendezése mielőbb javítandó, a trágyatelep némileg hiányos, ezt kuttal kell ellátni, szim építendő.«

Megvizsgálva a szántóföldeket, ajánlotta: miszerint az árkok tisztán tartandók a gázot, részben a folyam left fekvő talaj vadvizet, itt csekély költségel alagoszevést lehet létesíteni.«

A szántóföld eszerepesedésre hajlik, mely tulságos révu műtrágyák által hozatott ily karban, az istállótrágyából kevés jutott a földnek.

A bizottság javasolja, miszerint tél előtt minden tábla felszántandó s nedves időben a szántást be kell szüntetni.

A talaj kulturállapota nincs kiegyenlítve. A kiterjedt kapásnövény termelés daczára a gaz mértékfelett látható a szántóföldeken, vadrepre, vadzab, a nehezebb talajban lugás s taracek található.

A tanács javasolja, miszerint a barázdát nem szabad továbbra mélyíteni, nehoj újabb gazmagvakkal bíró talajrétegek felszínre hozassanak. Korai boronálás, hogy a gazmagvak mielőbb esziráznak, szígonan keresztülviendő. A korai vetés kikelés előtt boronáltassék. A répatáblakon *korábban* kell kapálni, lehetőleg kapidgépekkel.

Polyvát *rostálatalan* nem szabad etetni. A gáz el kell égetni. A birtokos s a község a gaz irtását jobban szorgalmazzák.

A major mellett levő rét öntözhető, mi tavasszal meg is történt.

A bizottság véleményezi, miszerint az öntözést több évre be kell szüntetni, mert a víz a különféle gazmagokat elhordja a felül fekvő táblákra s öntözésnél lerakja.

A Holt leftai jó.

Beszerzendő volna egy trágyaszórógép, zizgeg-borona; a répkapálók, tekintettel a

nehéz talajra, tulságos könnyűek. A gépek gondozása kívánivalót hágy fen.

Igavonó barom van 24 16, 36 ökor. 1 fogatra 17 he., esik.

A bizottság az ökorállomány szaporítását javasolja 8 drbával.

Haszonmarha. Tehén s aprómarha 36 drb van. Az istállóban való nevelés sok hiányt mutat s nagy helőlozási %-ot. A tehénok sok szalmát, de kevés szénát kapnak, kevés tejet adnak.

A tanács sürgősen javasolja a neveléssel felhagyni, az aprómarha helyett tejező marhát beállítani s valami szövetkezetnél való részesedést javasolja. A piac köz leftén, *hizómarha eladása* volna az üzemebe felyevendő.

Juhállomány 350 angol anyabirka, 300 bárány, 1 éves saját nevelésű. A hallozási % 17, mi nagyobb részt még a tudóbban állult. Természetes legelő nincs.

A tanács a juhállomány beszüntetését javasolja, mert egészségtelen a nyáj s helyette ürühizalást kellene kezdeni. A trágya ezáltal szaporítatik s a hallozási % kevesbedni fog. Az egészségtelen réten többé nem kell legeltetni stb.

Ez volna körülbelül a tanács véleménye ily gazdaságokról.

Tekintettel ama, hogy nálunk is a Kérdések rovata állandó, a rovatvezető sokszor alig győzi a sok válaszadást, nálunk is igen ajánlatos volna külföldi minta alapján ily tanács szervezése, mi tekintve szakértőinket, csak általános tetszéssel fog találkoznunk!

Nem mondjuk azt, hogy az ily tanács látogatása a birtokosnál nem kerülne némi költségbe, mert a vasuti odautazást meg kellene téríteni a szakközlegeknek, de hogy hiszünk, az a kevés költség busásan megtérülne, a gazdaság üzemének javítása által s ez oly fömómentum, mely azt a költségel háromszorosan megéri. Ajánljuk fentiek alapján az eszmét gazdasági szakközlegeink szives figyelmébe!

Hupprecht,
okl. gazdasz.

KÖNYVISMERTETÉS.

A magyar buza és a magyar liszt. (A gazda, molnár és sütő szempontjából.) Irta: Dr. Kosutány Tamás, a Magyar Tudományos Akadémia I. tagja, az Orsz. m. kir. chemiai intézet igazgatója. — Budapest, »Molnárok Lapja« könyvnyomdája kiadása, 1907.

Ritka szorgalommal, nagy tudással, kiváló ügyszeretettel, széles látókörrel készült alapvető munka, melynek párájt a hasonlíthatatlanul gazdagabb külföldi irodalomban is hiába keresnők. Össze van benne hordva minden, a mi a buza s különösen a magyar buza chemiájára vonatkozik és pedig legnagyobb részét a szerző sok évre kiterjedő önálló vizsgálata alapján. Oly törvények vannak benne tudományosan levezetve, melyeknek ismeretéből hasznos luz a gazda, a molnár, a pék s így olyan mű, a melynek minél szélesebb körben való elterjedése kívánatos. E munka német nyelven is megjelent és szükséges is, hogy a külföld tudomást vegyen róla, mert ezt a magyar buza és liszt érdeke — melynek méltó hírnevét tudományosan indokolja és belbizonyítja — egyenesen megköveteli. Kétségtelen, hogy ezen munka a magyar buza és liszt külföldi forgalmára és az árának ala-

LOKOMOBILOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK, ARATÓGÉPEK, TALAJMIVÉLŐ ESZKÖZÖK, TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.

KIVÁNRTRA SZIVÉSEN KÜLDÜNK ÁRVEGYÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

MAGYAR KERESKEDELMÉI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

kulására befolyást gyakorolni van hivatva, aminek pedig ugy a kereskedő, mint a molnár és végső elemzésében a gazda látja hasznát s így a földön a terjesztés talán még fontosabb az ideháza való elterjedésénél. Nem volna fölösleges az angol fordításról is gondoskodni, hogy tengerentúli veivők is tájékozást szerezzenek a magyar buza és liszt valódi jóságáról.

A nyomdai kiállítás kifogástalan és a „Molnárak Lapja” nyomdáját dicséri. — Ára 10 korona.

Karácsonyra gyermekeknek legszebb ajánlék a *Péterfy bácsi meséi: Székely mesék, 50 képpel, szines kötésben, darabja 1 kor. Virág mesék, 32 képpel, szines kötésben, darabja 1 kor., Csizány mesék, 41 képpel, szines kötésben, darabja 1 kor., Petőfi versek, 4 képpel, szines kötésben, darabja 1 kor. Árak postai költséggel együtt értendők. Cím: Péterfy Tamás úr, Bpest, IX., Köztelk.*

Szőlőmivélés. A legújabb tapasztalatok és elvek alapján írta: Romby Dezső. Kiadta a Falusi Könyvtára című gyűjteményében a Franklin-Társulat. Ára füzve 2 kor., kemény kötésben 2 kor. 50 fill. (Megrendelhető szerzőnél; Budapest, VIII., Szűz-u. 5.) Körülbelül egy negyed századdal ezelőtt kezdődött a magyar szőlőmivélés kudarca a filloxerával, mely eme fontos gazdasági ágat már-már megsemmisítéssel fenyegette. Végül is győzött a tudomány, a kirtárs. Ma már egész biztosan tudunk a vérsz. ellen védekezni. Romby most megjelent munkájában a szőlőmivélésnek e negyed század alatt leszürott és helyesnek s gyakorlatinak bizonyult tudományát írja meg a töle megsokolt rövid, jó magyaros, könnyen érthető modorban. A könyv mindössze 12 iv, nincs benne semmi fölösleges, de benne van minden, a mit a modern szőlőmivélésre nézve tudni kell. Leírja a szőlő igényeit, fajtaib, telepítési módját, trágyázását, metszését, öltését, ápolását, ismerteti a szőlő károsítóit és azok ellen a védekezési módokat. Szóval elmondja a szőlőtelepítésre és kezelésre vonatkozó összes tudnivalókat, hogy, hogy használna olvashatja, hogy az immunis homokon, mint a filloxera által veszélyeztetett területen gazdálkodó szőlőmivélő. A jórával munkát mellegen ajánljuk a szőlőmivéléssel foglalkozók figyelmébe.

Borászati zsebnaptár 1908. E napokban hagyta el a sajtót a borászati zsebnaptár 9. évfolyama, mely régi, jó ismérése és nélkülözhetetlen kézikönyve a magyar szőlőbirtokosoknak. A naptár 1908. évfolyama négy füzésből áll. Az első tartalmazza az összes törvényeket, rendeleteket és elvi jelentőségű határozatokat, melyek a szőlőre és bora vonatkoznak, kezdve a földadótól, a hegyközségekig és pincészövetkezetiig. A második füzés foglalkozik az állami és társadalmi szervezettel és intézményekkel, melyek hazánkban léteznek és a szőlőbirtokosságot közelebről érdeklik, a földmivélségi miniszteriumtól le a helyi jelentőségű szőlőegyleteikig. A harmadik és negyedik füzés a gyakorlati ismereteknek van szentelve. A szőlőmivélés és bortkezés minden egyes munkája röviden és főleg praktikus szempontból van tárgyalva, hogy, hogy néhány percz alatt mindenki tájékozást nyer arka nézve, hogy mely munkát mikor és hogyan kell végezni. Talajforgatás, metszés, fajmese, állati-és növényi elleneségekkel szemben való védekezés, szőlés, pezsgő-és ürmös-készítés stb. stb. minden mozzanata, a szőlő-és bor-

gazdaságnak méltatása talál ebben a könyvben. Sok hasznát veszik gazdáink a jegyzéknaplónak is, melybe a szőlőben és pincében előforduló események mind feljegyezhetők. A díszes, vászonkötésben levő naptár ára 3.20 korona, díjmentes küldéssel. Megrendelhető a „Borászati Lapok” kiadóhivataltában (Bpest., IX., Üllő-út 25. II. 11.) és bármely könyvkereskedésben.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdés. Aratók szerződtetése következő aratóképekre.

Felvidéki aratóim annyira túlszágták követeléseiket, hogy kénytelen vagyok következő aratógépeket venn. 800 magyar hold összes vetésem lesz és ehhez szándékozom 6 következő aratógépet venni. Elég-e ezekhez 25 pár arató és méltányos-e conventió mellett 5%-ot adni cséplőgép után? Körülbelül ilyen feltételek mellett helybeli aratók szerződtek.

J. J.

Kérdés. Baromfibetegség?

Baromfibetegségeinket Orpingtonná óhajtuk átváltoztatni s e végől 7 drb természetkakat és több tyukot szereztünk be. Ezen Orpingtonok mind kivétel nélkül igen szép kifejtelt és egészséges példányok voltak. Alig néhány hét múlva azonban betegedni kezdtek s több belőlük el is pusztult, sőt még jelenleg is döglönek. Az igaz, hogy más években is hullott a baromfi, de az idén különös gondot, tisztaságot fordítottunk rá úgy az ivó edényükre, az ivó vizükre, a baromfiól-és üllő-helyiségek tisztántartására és azok alapos desinfectálására, ugyancsak alkalmas baromfi-fürdő készítése és mégis pusztul, sőt nem is tudjuk az elhullást semmivel sem megakadályozni. A betegség néha sántasággal kezdődik, mások a torokban és a fején általában mutatkozik, vagy rá eset, hogy este semmi hája, reggelre pedig már döglőve találjuk az üllő alatt. S e betegség most már a pulykákon és kaszakon is mutatkozik. Az állatorvosok, kiknek már mutattuk e betegséget, csak az alapos desinfectációt ajánlották, de ez idáig nem segített, sőt az elhullás százalékát sem csökkentette.

Igen kénem t. gazdatársaimat, sziveskedjenek valami orvosságot a baromfibetegség gyógyításához ajánlani.

K. J.

Kérdés. Mennyi tavaszbuza számítandó egy magyar holdra mint vetőmag.

Agóddva buzavetésim sorsa fölött, de 30% meg vettelen maradvány, tavaszbuzaát kell rendelnem. Mennyi liter tavaszbuza számítandó egy magyar holdra, hogy rendes legyen a vetés?

B. K.

Kérdés. Vermelt kukoricazetépés sózása.

A vidékünkön a kukoricaszárat gazdáink szorgalmasan szaktgatják az Ásványi-féle szárítópéval. Egyesek sósvizet öntözik, mások csak vízzel, megint mások semmivel. Mi czélja van a sózásnak?

J. P.

Felelet. Birkák legeltetése szüzerén című kérdésre.

A szüzerének legeltetése késő ősszel és különösen birkával, a legszerencsétlenebb gondolat.

Szoljuk ugyan a szüzerét legeltetni, de csak elő esetben, mikor a védőnövény lekerülte után azonnal száriba indul és tuljában fejlődik; de ezen esetben is bizonyos elővigyázattal eszközöljük a legeltetést, nevezetesen késő ősszel, október havában már

beszűntetjük, másrészt ügyölünk arra, hogy az állat ne foltosan és ne tövéből legelje le a herét, mert különben elgyengülve megy a többes így nagyon ki van téve a kifagyás veszélyének.

A jelen esetben tehát a legeltetés azért volna vétek, mert az ideje már lejárt, azonkívül birkáról van szó, mely állat tudvalevőleg a lovélkorona szívét lépi ki, a nedves, csapalékkal áztatott földet nagyon megtörjörja s végre (különösen hanyag, vagy hosszú nem érő juhász vezetés- alatt) nagyon hajlandó a foltos legelésre.

Mindenek okából határozottan ellenezzük az izlet megkötését, bármekkora bört kínaljon is az az élelmes (!) juhász.

Porcius.

Felelet. Konyhakerti vetés forgó című kérdésre.

Részemről a következő forgó beosztást ajánlanám 8 táblás kertjőre:

1-5-6 év. Paradicsom, tök, uhorka trágyába.

2-dik év. Hagyma, dinnye.

3-dik év. Káposzta, kel, karfiol trágyába.

4-ik év. Borsó, bab, gyökér zöldség.

A másik 4 táblát ugyanígy.

Az új tábla trágya ősszel aláasandó. A compost trágya tavasszal is jöhet.

Baranyai kertész.

Felelet. A szelesztől kukoricaszár veremlése című kérdésre.

A kukoricaszár, zseeska és lépés közt nagy a különbség. Alig a szaggaott szár veremlése nagyon egyszerű, a zseeskaé már nehezebb. Ha jól emlékszem, a pécsi püspökség mohács-szigeli gazdaságában úgy veremlétek, hogy zárgott répvál levették, — jó eredményel. Más adatot nem tudunk. Uglátszik a nedvesítésre kell pótolni és erre a répa jó szolgálatot tett. Más adatot nem ismerünk. A nehézség felfogásunk szerint abban rejlik, hogy a kukoricaszár zseeskába alkata miatt sok levegő szorul, a mi miatt nehéz a penészedést elkerülni. A lépést szárnál ez nincs így; mert az összefekszik és a levegő belőle jól kiszorítható. A veremlése általános szabályai, gondolat, kérdés tárgyat nem képezik.

P.

Felelet. Penészes pinczefalak című kérdésre. A borpinceszem nem oly nehéz a penésztől a falakat megzisztítani. Kettő kénessavas meszet biztosan vízben föl kell oldani és ezen oldattal a falakat és főleg hézagait jól megmészeli. Több nap múlva ezt követheti rendszer meszelés. A kénessav minden penészeket nagy elénsége. Alkalmazását tehát az ovo csak jól várhatunk. E mellett a hordóknak sem árt, holott kerosol és élék még szába sem jöhetnek, mert a burra rossz szaguk és izüket átszármasztatják.

C.

HIREK.

Időjárás Jásznagykunszolnokmegyében. Az időjárás csak állandóan száraz. Utóbbi irtés-tésem napján, e hó 21-én volt ugyan kevés, néhány centi hó kevés esővel, ez azonban csupán a sárut felszínét nyálkásítja meg. Sár csak a következő után képződött, a hol a kevés csapadék a talajba be nem szívódhatott. A szántóföld talaja azonban csak 2-3 ujnyira van még mindig átveszedve. Elvetett területeken a rögök alatt még mindig száraz a föld. Így körülmeny között a legkedvezőbb ezutáni időjárással is hibásan kelhet ki az egyenlőtlen felső talaju nedvesség miatt a buza. Tavasszal alá valamennyire mélyen száraztani a talaj alsóbb részének még mindig túlszá-

Természettől arankamentes lóheré- és luczernamagért 100 kilónkint 10 koronával magasabb árt fizetek a legmagasabb napi árnál.

Arka az átvétel és fizetés a termelő állomásán történik.

Természettől arankamentes a heremag, ha az illető területen aranka nem mutatkozott, vagy csak csekély mértékben és azonnal irtották. A t. gazdák, kik eladó lóheremaggal vagy luczernával rendelkeznek, sziveskedjenek mintát küldeni és a mennyiséget közölni.

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari magkereskedése BUDAPEST.

vársága miatt nem lehet. Mindenféle jóság a takaromány szűke miatt nagyon hanyatlott, részben el sem adható. Lud. minőnek párja a múlt évben 16 korona volt, most 12 koronaért sem értékesíthető. Jásznyágykiszóknok megye, XI/28. 1907.

A mezőgazdasági múzeum kitérítettei. Ferdinánd bolgár fejedelem legutóbb meglátogatta a mezőgazdasági múzeumot és ez alkalommal elismerésének kifejezésül Hrebly Emil Állattenyésztési felügyelőt, Kovács Béla, Kozák László dr., Hertelendy Adolf és Bokorny Tódor múzeumi tisztviselőket a bolgár nemzeti rend lovagkeresztjével tüntette ki.

A szövetkezeti ankét elhalasztása. A Magyar Pénzügyi értesülése szerint az igazságügyminiszter bizonytalan időre elhalasztotta a szövetkezeti ankétet. Az ankétnek, a mely december 3-ára volt kitűzve, azzal a törvényjavaslattervezettel kellett volna foglalkozni, a mit Nagy Ferencz dr. orsz. képviselő dolgozott ki, a mely törvénytervezettel legutóbb az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés foglalkozott. Lévy Béla dr. előadó ismertetle a tervezetet, a melyről megállapítja, hogy az 1904-iki javaslat, a mostani állapottal szemben azonban rendelkezései a kereskedelem szempontjából még a jelen alakjukban is javulást, illetve haladást képviselnek. — Javasolja önműfogva, hogy az értekezlet fogadjon el a tervezetet az általános tárgyalás alapjául, ellenben a részleteknél mutassa ki a meg nem felelő intézkedéseknek tarthatatlannak voltát. Remélhetőleg nem csak a kereskedők, de a gazdák és főleg a kisgazdák szempontját is tekintetbe veszik az ankétnek.

Pestmegyei gazdasági egyesülete 25-én délután tartotta rendes özi közgyűlését. Darányi Béla elnöklésével, a ki a távollévő Keglevich Gábor gróf és Fazekas Ágost alispán elnököket helyettesítette. Az igazgató választmány javaslatát Serfőző Géza egyesületi titkár terjesztette elő. A közgyűlés tudomásul vette az egyesület működéséről szóló előzetes jelentést és megállapította a jövő évi működés tervét és költségvetését. E szerint az egyesület közreműködik a mezőgazdasági érdekvépviselet szervezésének a mezőgazdaságról és mező-rendőrségről szóló 1894. évi XII. törvények revíziójánál. Terve vette egy tárház-szövetkezet alakítását, a melynek a részleteit az igazgató választmány fogja megállapítani. Közreműködik vetőmag beszerzésénél. Háziipari tanfolyamot rendez és közösi gazdaköröket alakít. A konyhatekintést felkarolásával, a zöldségtermelés előmozdítására törekszik, hogy ezt a jövővelmező termeléséget a földművelők között megkönnyítsa. A gyümölcs- és szőlőtermelés irányítására és az értékesítés előmozdítására árveresk (aukciók) rendezésével iparkodik. Az állattenyésztést apaállatok beszerzésére

való segítséssel, a közösi apaállat-pozdózik jutalmazásával és díjazásokkal mozdítja elő és a díjazásoknak újabb alapokra való helyezéséről előterjesztést tesz a földművelésügyi miniszternek. A lőtenyésztés a magánosok tulajdonában lévő ménék megvizsgálása, fejedő állomások kijelölése, díjazások és versenyek rendezése utján fejleszt. A baromfi-tenyésztést az értékesítésre vonatkozó utasítás adásával és tenyészállatvásárolk rendezésével irányítja és mozdítja elő. Az egyesületi költségvetést, az államegységén kívül, 14.264 korona 69 fillér kiadásban és 12.898 korona 61 fillér bevételben állapították meg. Az igazgató választmányban megüresedett tagsági helyre Nick Ede kir. tanácsost választották meg. A számvizsgáló-bizottság kiegészítése után folyó ügyeket intézték el és ezzel az ülés véget ért.

Államegylei aradvármegyei gazdasági egyesületnek. A földművelésügyi miniszter háziipari tanfolyamok rendezése céljából 1500 korona, népies előadások céljából pedig 1300 korona államegylet utalványozott ki az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület részére.

Nevezett egyesület a kormány ezen anyagi támogatása mellett a vármegyének ismét két közösiében fog korszerű tanfolyamot szervezni. A népies előadások keretében pedig megfelelő szakemberek bevonásával nem csak szorosabb értelemben vett mezőgazdasági ismeretek terjesztését tűzte ki célul, hanem mellette a gazdaközönset közölről érintő új eselőtörvény és reform, továbbá a gazdák-nak is szükséges kereskedelmi szokások és a termények czélserű értékesítéséhez szükséges tudnivalókat ismertetést is. Az egyesület különben az általa Kurties közösiében létesítendő ciroklóvaldózó gyár révén is a munkáviszonyok javításán fáradozik, a mely gyár már most is mintegy 80 gazdasági munkást foglalkoztat, a földművelésügyi kormányhoz folyamodott támogatást s ha ezt elnyeri, a munkások számát megkétszerezik.

Sopronmegyei tejszövetkezetek gyűlése. A szövetségben tömörült sopronmegyei tejszövetkezetek a sopronmegyei gazdasági egyesületben Soós Géza elnöklete alatt ülést tartott, a melyen az országos tejszövetkezetek felügyelőség részéről Tolnay Pál állattenyésztési felügyelő is részt vett. A gazdasági egyesület elnökségén és a szövetségi gyűlésre kiküldött tagjai kívül megjelent 14 szövetkezetnek képviselője, a kik a sopronmegyei tejszövetkezetekre nagyfontosságú tanácskozásban igeu dőnk részt vettek. Az elnök megrövidít beszéde után megválasztották a szövetség két alelnökét Molnár Béla beledi főbírtokos és Mersich Márton szabadbaránid lelkész személyében. Gyűvezető-titkárral pedig Kubinyi Mihály gazd. szaktanárt választották meg. Örvedestesen tudomásul vette a gyűlés, hogy a földművelésügyi miniszter a szövetséghez egy állami vajmestert osztott be, a ki már a szövetség összes szövetkezeteit megtekintette és azok közlését illetőleg, utbaigazításokat adott. Elhatározta a gyűlés, hogy a gazdasági egyesület által rendelkezésére adott összegből még ez évben tejszövetkezeteket rendez Lovó, Beled és Fertőszentmiklós közösiében és javversenyi a megye szövetkezeteire kiterjedően. Kubinyi Mihály, a szövetség titkárja előadta ezen versenyek tervezetét és nagy vonásokban változta a szövetség jövő működésének programját, a mely a szarvasmarha-tenyésztés és tejtermelés emelése és az értékesítésnek szervezése terjed ki elsősorban. A tejszövetkezetek alakításában és különösen egy sopronmegyei vajközpont létesítésében változta a szövetség működésének feladatait. Tolnay felügyelő a tejszövetkezetek felügyelőség nevében a legmesszebbmért erkölcsi támogatásra ad biztositást a szövetségnek a vajközpont felállítását illetőleg, mivel a nemzetközi forgalomban versenyképes tejtermékek legjobb értékesítését csakis központi kezelés mellett tartja elérhetőnek. Az előadás alapján elhatározta a gyűlés, hogy a vajközpontot létesíti és annak anyagi támogatását a földművelésügyi miniszteről kéri meg.

A nép gazdasági nevelése. A földművelésügyi miniszter még előző minisztersége alatt kezdette meg azt a széles körben helyesléssel

fogadott akciózt, hogy a nép gazdasági nevelésére télen, midőn a külső munka szünetel, a felnőtt gazdanép részére gazdasági és egyéb közhasznú ismeretekből kurzusok rendezésenek. Ezek a téli gazdasági előadások a földművelő nép között nagy népszerűségre tettek szert s egy-egy télen kétszázötven-háromszáz hallgatója is volt azoknak. A kíváncsólás szaporodásával fogvott a hallgatók száma ugy, hogy az elmúlt télen már csak mintegy 120 ezer gazda hallgatta az előadásokat. A téle most történik az előkészítés. Az ország minden részében lesznek a nép részére gazdasági előadások. A miniszter eddig tizenkét vármegyey gazdasági egyesületnek engedélyezett államegylet. Újabbban pedig Gömör-, Maramaros-, Bihar-, Saros-, Jász-Nagy-Kun-Szolnok-, Pest-, Krassó-Szörény-, Moson vármegyey gazdasági egyesület s a muraszombati járási gazdakör részére 11.000 korona államegylet utalványozott. Nem kevesebb, mint negyvezet gazdasági előadás fog az ország minden táján rendeztetni, melyek gyakorlati jelentőségre való tekintettel minden vidéken azon gazdasági téma felé csoportosul a tanítás összes anyaga, melynek terjesztésével talajviszonyok földrajzi felkése és egyéb helyi körülmények miatt a nép gazdasági fellendülése várható.

Az amerikai pénzügyi válság és a visszavándorlás. Az amerikai pénzügyi válság nemcsak vagyontokat pusztított el, de embereket is. A válság kezdete óta Maxwell, a brooklyni Broadway-bank elnöke a tizennyolcadik volt, a kik a pénzügyi válság következtében öngyilkosságot követtek el. A newyorki tözsde csak nagy ritkán vártja fel az üzletlenséget egy-egy énkébb forgalmazó nap. Jelenző a newyorki tözsdeviszonyokra az, hogy egy bórzhelyet, a mely tudvalegleg nagyon drága (80-90.000 dollár között váltakozik egy-egy hely ára), a napokban 53.000 dollárt adtak el. Két év előtt ugyanezt a helyet 95.000 dollárért adta el ugyanannak, a ki most 53.000 dollárért visszavásárolta. A pénzügyi válság az ipari üzemre még mindig olyan káros hatással van, hogy a gyári ipari üzemek bezártak napirenden van s a munkások tömegesen vándorolnak vissza Amerikából. Az idén százezerrel több a visszavándorló, mint a múlt év hasonló szakában s a hajótársaságok,

Vesébajoknál, a húgyhótyag bántalmainál és közhvénynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál a Bór és Lithion tartalmu

Salvator-forrás

kitűnő sikerrel használták. Forrás kiváló tulajdonságai.

Húgyhajtó hatása.

Kellemes ízű.

Vasmentes.

Könnyen emészthető.

Teljesen tiszta.

Állandó összetételű.

Első rangu gyógyvíz és diactetikus ital.

Különösen oly egyéneknek ajánlatos, a kik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi vérbőségben, máj- és veszeizgalomban vagy húgsavas lerakódásokban, vesekövek és vesekövek képződésében szenvednek.

Orvosi szakvélemények, gyűgyereményekről szóló bizonylatok s egyéb forrásleírások ingyen, bérmentve állnak rendelkezésre.

Szinyo-Lipóczy Salvatorforrás Vállalat Budapest, V. Rudolfrakpart 8.

Felhívjuk

a t. cz. gazdaközönset figyelmét a

budapesti gyapju-aukciókra,

melyek az év folyamán két sorozatban, nevezetesen július és október hónapokban tartatnak meg. Az aukciókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” czimzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen rakatározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál: تبرکت الله على كل عابد

Gyapjuárverési vállalat

Heller M. s Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

a melyek tíz dollárral feleltek a fedélközi vieldijakat, több embert szállítanak Európába, mint Európából Amerikába. A „Slavonia” és „Pannonia”, a melyek december 10-én, illetve december 30-án fognak Newyorkból Fiuméba indulni, 3–4000 magyar kivándorlót hoznak haza.

Mezőgazdasági munkásközvetítő Fiumében. A földművelésügyi miniszter, hogy az Amerikából tömegesen visszavándorlóknak munkalehetőséget biztosítson, a bűügyi és kereskedelemügyi miniszterekkel való előzetes tárgyalások után Fiumében a földművelésügyi miniszterium gazdasági munkásközvetítő központjának kiegészítéseként közvetítői kiállítását szervezteti, a mely már meg is kezdte működését. A földművelésügyi miniszter felhívta az összes törvényhatósági munkásközvetítőket, a gazdasági egyeteket, gazdaköröket, a kereskedelmi és iparkamarát, hogy ha működésük területén a visszavándorló munkások alkalmazást találhatnak, értesítsék a munkaadókat, hogy a bérfeltételek közlésével levélben, vagy táviratban munkás- vagy család-szükségletükről értesítsék a földművelésügyi miniszterium munkásügyi osztályát, vagy Lekky István osztálytanácsost Fiumében. A miniszterium munkásügyi osztálya s a nevezett osztálytanácsos a megállapodásokhoz képest az ipari közvetítő intézményekkel kapcsolatosan ipari munkásokat is közvetíti.

Lenvétomág beszerzés. A rostjia végett megfelelő vetőmag beszerzését a termelőknek megkönnyítendő, a m. kir. földművelésügyi miniszter az 1898. évi vétséghez eredeti orosz (pernaui korona) lenvétomágról gondoskodott, a mely, míg a készlet tart, az alábbi árakon és feltételek mellett kapható a Magyar Mezőgazdák Szövetségénél (Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.)

A lenvétomág kedvezményes ára Budapest, nyugati pályaudvarról hordónként (kb. 85 kgr. tásztasúlyval) a következők: 1–2 (egy–kettő) hordó megrendelésénél hordónként 25 (huszonöt) korona, 3–10 (három–tíz) hordó megrendelésénél hordónként 30 (harmincz) korona, 10–20 (tíz–husz) hordó megrendelésénél hordónként 40 (negyven) korona.

Nagyobb rendelések figyelembe nem vétetnek.

A szállítási költség a fentjelzett állomásról bármely mennyiség rendelésénél a megrendelőt terheli. A szállítási költségek csökkentése végett célszerű, ha a termelők az ugyanazon helyre (vasuti állomásra) irányítandó mennyiséget együttesen rendelik meg.

A mennyiben hatóságok, gazdasági egyesületek, gazdakörök vagy szövetkezetek több termelő részére együttesen tesznek rendelést, az árak megállapítása a szétosztásra kerülő tételek nagysága szerint történik, miért is a megrendelésben egyenként (nevek szerint) részletezni s a hatóság vagy egyesület által igazolni kell, hogy kinek minő mennyiség fog kiadni; a megrendelő egyuttal felelős a szétosztásnak a bejelentéshez képest való foganatosításáért.

A lenvétomágra való megrendelések 1907. évi december hó 31-ig közvetlenül a Magyar Gazdák Szövetségéhez intézendők. A megrendelési határidő leteltével a szövetkezet értesíti a feleket a rendelkezésükre bocsátható mennyiségről s ezt a vételelnek, vagy a vételár utóvételezésére való felhatalmazásnak 1908. évi január hó 31-ig a szövetkezetekhez beérkezése után elküldi.

Ha a vételár vagy a felhatalmazás az utóvételezésre 1908. január hó 31-ig be nem érkezik, a megrendelés hatályát veszti.

Az együttes megrendelések szintén csak a vételár előzetes beküldése, vagy utóvétele mellett foganatosíthatnak.

Megrendelések esetén teljes hordókra vételnek figyelembe.

Figyelemztetnek a termelők, hogy körörmeléshez eredeti lenvétomágnak első és második utántermése is megfelelő; ennél fogva eredeti vetőmágnak beszerzése csupán a foljtáshoz arányában és mennyiségében szükséges.

Mezőgazdasági szeszgyárak adómentessége. A hazai ipar fejlesztéséről szóló folyó évi 111. t.-cikk alapján kiadott végrehajtási rendelet az ezen törvény életbe lépése előtt keletkezett ipartelepekre nézve akként rendelkezik, hogy azok az állami kedvezmények engedélyezését, vagy a régi törvények alapján már megadott kedvezményeket meghosszabbítását csak a folyó év végéig kérelmezhetik. Ezen rendelkezésből nyilván az előző években, vagyis az 1899. évi XLIX. t.-cikk hatálya alatt keletkezett mezőgazdasági szeszgyárak is csak úgy tarthatnak az említett törvény alapján adható adómentességre igényt, ha zírán a földművelésügyi miniszterhez még a folyó évben folyamodnak.

Pinczemeszteri tanfolyam Budafokon nagyobb szőlőbirtokosok és gazdatisztek részére. Az okterszi pinczekezelésre vonatkozó ismeretek terjesztése végett, a budafoki pinczemeszteri tanfolyamon, nagyobb önálló szőlőbirtokosok és gazdatisztek számára 1. évi december hó 9–21-ig — a délutáni órákban — időleges borkezelési tanfolyam fog tartatni.

A felvétel a tanfolyamra — a lakhely és foglalkozás bejelentése mellett — közvetlenül a pinczemeszteri tanfolyam igazgatóságához Budafokra — ezimzendő.

A tanfolyam tandíjmentes.

A nyitrai mezőgazdasági szeszgyárak termelők szövetségének szervezkedése folyó hó 27-én a legjobb kilátások közt megkezdődött. A közegye legnagyobb czukorrépa termelői közül eddig a tömegyeri, a komjátí, az úrményi stb. uradalmak jelentették ki a szövetséghez való csatlakozásukat. Alapos kilátás van rá, hogy a szervezkedés folyó évi december 16-ig befejezést nyer s e napon fogja megállapítani a szövetség azokat a feltételeket, a melyek mellett jövőre czukorrépa termelési és a gyárakkal szerződni hajlandó lesz.

A magyar czukorgyárak üzemének befejezése. A gazdának és gyárosnak egyaránt érdekes és hasznos az az évi czukorkampány. Mennyiségileg botrányosan rossz termés, minőségileg csak látszólag jó eredmény, mert a fonnadt répából a gyáros nem kapta meg a meglévő cukrot s így a répaszelletet etető gazdák tápdúsabb takarmányhoz jutottak, a mi némi rekompenzációt nyújt az elmaradt termés mennyiségért. A gyenge répáhozaznak köszönhető, hogy a magyarországi czukorgyárak az évben üzemüket december hónap

folyamán befejezik. A nagy szárazság kétszeresen sújtotta az amugy is sanvargatott gazdaságot, mert a kemény földből óriási költéssel lehetett csak kiszedni a répát. Általában, de köztét talajon nagy százelek a répának benskakadt a földben. Egyes gazdák szedés után felszántották a répaföldeket, hogy az eke felszívja a benskakadt répát. Az eredmény minimális volt, mert a répa nagy része elkeveredett a barázda földjében. Ez évben viszont került a czukorrépa a gyárba s így az átvétel körül nem voltak, a már szokással való szétbőrlődések. Gyöngye termés, rossz szedési viszonyok és mind ezek koronája a hihetetlen vaggonkamatás. A gazda a czukorrépa részére, a gyáros a szetelekeknek és a czukornak nem kapott vaggot és ha kapott, nem annyit, a mennyire szüksége volt. A czukorrépa és a szelet, valamint a burgonya is, nem tűnnek hasznát a szállítás körül. Ezek a mezőgazdasági nyerstermének éppen úgy, mint az élelmiszerek, a hamar romló árúk közé volna-nak sorozandók s így ezek vasuti fuvarozása annnyival is inkább foganatosítandó lenne, mert szezonizáltak, vagyis olyan áru, a melynek földgölgözését néhány hét alatt kell elvégezni. Ha visszajárlantunk az utolsó évtizedek czukortermés és gyári eredményeire, azt látjuk, hogy majd minden évben egy-egy olyan abnormalitással van, illetoleg volt dolgunk, a mely a gyarost és a termelőt, rendszerint az utóbbit, elkedvelletette. A magyarországi kedvezőtlen, megzihatalan klimatikus viszonyok, idegenkedés oly kultúrtevényektől, melyek termelése nagy kesszpenkiadásokat involvál, munkásaink járattansága a czukorrépaüzemelés precizitása körül, a kivándorlás, a ki nem épített községi, megyei, sőt országutakat a fuvarozást a vasúthoz nehezíti, sőt némelykor lehetlenné teszik, egyaránt drágán fizeti a gyáros a szenet, a mely minőségre sokkal gyengébb, mint a külföldi. Ezek együtt és a sok csetepaté, termelő és gyáros között, melynek rendszerint a termelő issza meg a levét, majdnem lehetlenné teszi, hogy a termelés az előbbi évek nagyarányú medrében folytathassék.

Vetőmagvak.

(Mauthner Odón tudósítása.)

A rossz pénzviszonyok nagyon kedvezőtlenül fonylnek be a vetőmagvak forgalmára, a mennyi-

Gondoskodjunk idejében teli takarmányról
Ásványi-félé
Agraria kukoriczaszárítógép
 né külözhetlenné vált minden gazdaságban.
Kukoriczaszár mint takarmány.
 Zombolyás és venniési eljárásról kézzelgő szolgáltnak felvilágosításai.
 Lovóczim: „AGRARIA” Budapest, Váci-ut 2.

Fontos figyelmeztetés! Az Ásványi-félé kukoriczaszárító össze nem tévesztendő az amerikai Shredderekkel, melyek inkább szeszszárítók, de nem tépik a tengeriszárát és csak az Ásványi-félé szárítógép az egyetlen létező gép, mely a kukoriczaszárát nem szeszszárítja, hanem szénaphusásigúra tépi szét.

„AGRARIA”

magyar gépforgalmi részvény-társaság, a szab. osztr.-magy. államvasut-társ. részeczi mezőgazdasági gépgyárának vezérigazgatókésége.

Mezőgazdasági különös figyelmébe!
EGYETEMES ACZÉLEKÉK.

Tiszta aczélanyag saját hámorainkól.

Előrhethetlen téglacyaczel-ekfeje.
 Pánczélcaczel-kormánylovez.
 Magasított aczel-ekfeje.
 Porvédő kerekék.
 Aczel gerezdegy.
 Csak kitémasztott nyerezekretil bíró talgát szállítunk.

Ekegyártás terén legelső rangu magyar gyártmány **felülmúlja** még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

Kérjünk árjegyzéket, mivel ez az összes találmányok terjedelmeseen ismerleti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes szakszerű és minden gazdának érdekes felvilágosításokat nyújt és díjmentesen küldöik.

„AGRARIA” Budapest, V., Váci-ut 2
 Stüργyöczim: „AGRARIA” Budapest.

MEGJELENT

a **KODOLÁNYI**-féle 1908. évi

GAZDASÁGI ZSEBNAPTÁR

(48. évfolyam) a szokott csinos kiállításban, de az eddiginél bővebb és változatosabb tartalommal.

TARTALMA:

Naptári rész. — Hold kelte és nyugta. — Nevezetesebb államok hossz-, tér- és súlymértéke és azok értéke a métermérték szerint. — Az új mértékek s a régiek átszámítására vonatkozó adatok. — A lovaknál használatban volt marokmérték átvitele centiméterekre. — Sikterületek és tömörtestek mértani számításai. — E szabályok alkalmazása a kazalok és boglyák köbtartalmának kiszámításánál. — Takarmánymennyiség kiszámítása térfogat alapján. — Vetőmagszükséglet. — A vetőmag pázolóása üszög ellen. — Az állatok életkorának megállapítása. — Vemhességi naptár. — A legmegfelelőbb szoptatási időtartam a

gazdasági állatoknál. — A takarmányok tápanyagtartalma. — Az állatok tápanyagszükséglete. — Pénztári napló. — Anyag- (termény, állat, eszköz stb.) forgalmi napló. — Trágyázási, vetési és aratási jegyzék. — A napi takarmányadagok jegyzéke. — A gazdasági évi takarmány- és alomfogyasztásának előirányzása. — A trágyázás összesítése. — A vetés összesítése. — Az aratási eredmény összesítése. — Próbacseplések jegyzéke. — Cseplési napló. — Próbafejek. — Hízó állatok próbamázslása. — Pároztatások, elletések. — Bélyegilleték. — Vásárjegyzék. — Koczkázott jegyzetlapok. — Hirdetések.

Ára:

Helyben	2.80 K
Ajánlott postai szétküldéssei	3.25 „
Utánvétellel küldve	3.45 „

Megrendelhető a
Gazdasági Lapok

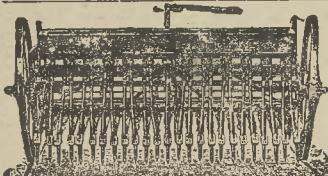
kiadóhivatalában

Budapest, IV., Múzeum-körút 7.

PROPPER SAMU

MEZŐGAZDASÁGI GÉPRAKTÁRA
BUDAPEST, V., VÁCI-ÚT 52.

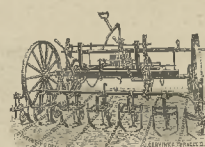
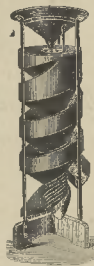

Ajánlja mérsékelt áron a jelen időnyre SACK RUDOLF elismert kitűnő gyártmányait, aczélekeit, vasboronait, könnyű és szállár sorvetőgepeit.

szecskavágó- és repavágó-gépeit közl. járgány- és gőzhajtásra.
Elsőrendű biztonsági járgányait.
„WESTFALIA” műtrágyaszóró-gépeit,
a jelenkor legjobb szerkezetű **takarmanypároló-készülékét**
és minden egyéb gazdasági gépeket és eszközöket.
Mindenkör kimértő árjegyzék és készséges felvilágosítások.

JOHANN ČERVINKA, PRAGÉ II.

HAVLÍČEKPLATZ No. 26.

offeriert als Spezialität die weltberühmten automatischen Schnecken-Treure, neuartige, leichte Klee- u. Grassmaschinen mit unverwundlichem Stahlwerk, die weltberühmte automatische Rübenhacke „Patent Deyl“ geeignet für Rübe, Mais, Kartoffeln, Getreide, als auch zum Querschneiden der Rübenreihen und 2-scharige Stahl-Pflüge, kippar, mit Deichsel.

Répa- és burgonyavágókat

felülmulhatlan teljesítőképességgel, új szerkezetű kulpalaku döbbal készítve, ajánl

JOSEF KLEMENT

mezőgazdasági gépgyára
Hrobec a. d. Elbe, Böhmen.

KLISEKÉI

MINDENNEVI NYOMTATVANYOKHOZ
SZERETÉSEN HATÁR-ÉS PONTOSAN ÉS OLCSÓN
KÉSZIT

VIRÁG ÉS HOROVITZ

PHOTODUPLICIRAJFIAI MŰINTÉZETE
BUDAPEST
VII. VÁS-UTCA 7.
NŐKÉI MEGRENDELÉSEK IS PONTOSAN ESZKÖZLETTNEK.

BÁRDOS és BRACHFELD

műszaki és villamossági vállalat
BUDAPEST
VI., Gyár-utca 23. szám.

Villamossági osztály.

Villamos világítási és erőátviteli telepek, kastélyok, gazdaságok, gyárak, malmok, fűrésztelpek és községek részére.
Ajánlat ingyen és bérmentve.

100 pár díszlőszerszám.

Mell- és kummet, ezüst- és aranydíszítésűek, mindenféle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lótarok, régi és új eszékonyegyek, halinaeszmák, zöld munkaszubonyok, mindenféle uniformisok, livrék, férfi- és gyermek-nyugyek, régi és új fegyverek, kardok és puskák, tűzölő kasszák minden nagyságban, kézi vaszaklaták, másoló prések, gyepölőszarkák, Canda-gó és mindenféle hasonló szerszámok olcsóbban mint bárhol kaphatók.
Wien, IX., Trüdlérhale 105. — Telefon 20.745. — A küldemény utánvétel eszközöltetik. Nem alkalmas tárgy kicsérőltetik.

GAZDÁK figyelmébe!

50% olcsóbb,
mint bármely más világító anyag a
pyroleum világítása.

A pyroleum szagtalan, nem füstöl, nem gyúlékony és már több ezer uradalomban bevezettetett.
Számos elismerő levél nálam betekinthető. Próbaküldemények 2 korona utánvétel mellett. Kiváratna prospectus ingyen és bérmentve
Degen Jakob
BUDAPEST,
IX. ker., Kőzraktár-utca 28.

Muraközi nóri fajlovak (hidegvérűek).

A t. cz. földbirtokosok, uradalmak és mezőgazdák szíves figyelmébe ajánlom magamat a valódi

muraközi nóri fajlovak,

u. m. t. kias, anyakanczák, tenyésztésük és apaméneik vételénél, melyek én az első készítői direkt a paraszti tenyésztőtől bírtamok igen szőld föltöltékek mellett segítségem beszerzési. Elsőrendű referenciák. Vásárolók jegyzékével készséggel és díjtalanul szolgálok. Hoffmann Lipót lovászról ügynök — Csákornya (Muraköz).
Birtokosoktól és uradalmaktól számos elismerés.

UDJONSÁGI

Farkas-féle
„REFORM” melegágy-ablakok,
melyek minden eddigti felülmúltak. **ELŐNYEIK:** 1. A sző és fűző részük kiválóan való minden hajlás ellen szerkesztve. 2. A legistábbak. 3. Anyaguk elsőrendű vörös-tenyő. 4. Javítást sohasem igényelnek. — Megrendeléstől gyárban Budapest, VII. Lehel-ú. 8. Mindennemű kertészeti és gazdasági építkezésekről szakemberi költségvetéssel és eredeti tervekkel díjtalanul szolgálnak.
Elismerő-levéleink közül: „Farkas-féle „REFORM” melegágy-ablakok” megkaptam. Igen cselszerűek és gazdasági építkezéseim felülmúltak. Kérnék ismét 20 darabot elkészíteni és címre: Bodák díltelése mint lehel-úti feladati. Fejérvár-Csaugó, 1907. VI/25. Kiváló tiszteltetel Weigl Ferencz (körtész).

Kocsigyártás.

Budapesti kovács- és kocsi gyártóipar-terület vednéknéje alatt álló
Köcsi Árucarnok Szövetkezet
BUDAPEST, VII. kerület, Rákóczi-ut 22. szám.
Magyarország legnagyobb kocsiraktára.

Polgár Sándor

m. kir. szabad, nyert orvosi mű- és közszerész
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-kört 50. sz.

Legelőnyösebben beszerezhetők orvosi, sebészeti és betegápolási eszközök, Gummlárak, Suspensorium, irritator feosken-tek stb. legújabb találmány és. és kir. szabadalmával Fejér-féle szarkotör, has-és költök-kötök. — Valódi francion különlegességek (ovaszok). Hészelen képes árjegyzék ingyen és bérmentve (leni címre ugrelni tessék).
Utánzás ellen védve 16302. sz. a.

Gőzekék, uti mozdonyok, cséplőgépek hajtásához,

Felvilágosítás- és szakaszeri utastítással szolgálunk. Szíves megkeresések: **Zentral-Direction der Österreichischen Berg- und Hüttenwerks-Gesellschaft Teschen, (Osztrák Széllia)** vagy:
Az Osztrák Bányá- és Kohászati Társaság Magyarországi Képviseletéhez Budapestben, IX. kerület, Üllői-út 25. szám (Köztelök) földszint 3. szám kéretnek.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az ideai Temesvári Szent-Miklós országos vásár
f. é. december hó 12-től bezárólag december hó 16-ig fog megtartani. Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra december 12-től, csütörtökön reggel 5 órált kezdve meg van engedve.
Temesvár, 1907. november 18.
A városi főkapitányságtól:
Beé Ferencz, főkapitány.

A nagyteleki gazdaságban

eladásra bocsájtának: **montafoni tehének, bikák és üszök**; továbbá **telivér lovak és féltelivér csikók**.
Bővebb felvilágosítást nyújt a

nagyteleki gazdaság, u. p. Hatvan.

A szőlő trágázása.

Írta: **Ordódy Lajos**. — Ára 3 korona. Gyakorlati útmutató arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és mű-kereskedelmi trágákkal úgy trágázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék. — Megrendelhető a **Gazdasági Lapok** kiadóhivataltában, **Budapest, IV., Múzeum körút 7.**

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám,

Alakult 1900. **Biztosítási alap:** Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával . . . 1,870,340.— kor.
Tartalékok 784,760.16

Összesen: 2,735,104.16 kor.

1901. évi föléleg 90,349.— kor. 1904. évi föléleg 72,488.83 kor
1902. " " 58,782.28 " 1905. " " 81,730.60
1903. " " 109,381.73 " 1906. " " 39,243.65

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére, különféle módokat szerint.

Az üzlet-eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfelelegről úgy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjviszatartást kaptak.

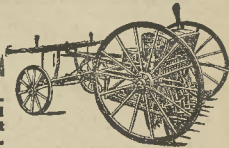
Az 1902. évi üzlet felelőse közgyűlési határozattal tartálékba helyeztetett. — Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjviszatartást kaptak. — Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjviszatartásban részesültek. — Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat, 5%- engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál **az igazgatóság.**

HONI IPARI

Szabadalmazott

LOSONCI DRILL

tolókeres sorvetőgép, munkaközben beállítható, alul és felül vető-szerkezettel, szabadalmazott magmegboronálással.

ELSŐ LOSONCZI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR

BASCH és TARJÁN mérnökök, LOSONCZ.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. Kizárólagos vetőgépgyár.

A kolozsvári erdélyrezi országos A nagyvárad mezőgazdasági kiállításán a legelső mezőgazdasági kiállításán I. díjjal, tészen elismerő oklevél utjításokért! aranyéremmel kitüntetve.

Birtokeladás.

A „POSAVINA” legtermékenyebb részén, Samac városához közel (Bosznia) **eladó egy birtok**, elsőrendű szántóföld, 1200 Dunum (1 Dunum = 1000 m²) terjedelmű, igen mérsékelt árban, 75,000 korona.

Egy szőlőhegy, 40,000 lóval, szakértelemmel megépítettekkel és az egész fundus instrukciókkal. — Ezen szőlőhegyen van:

fiatal gyümölcsöskert 1000 fával,

öreg gyümölcsöskert 800 fával,

nagy rét meleg, természetesen kén forrásokkal, gyógyezelőkre alkalmas, mindez GRADACAC városában, Bosznia, a főközlekedési vonalon, igen romantikus helyen fekszik, ára 40,000 kor. GRADACAC városában továbbá több szántóföld, építési parcellák, raktárak igen olcsón eladóak. Bővebb értesítéssel szolgál a tulajdonos:

JOVO J. BABIĆ, Bos. Šamac vasut-, hajó- és posta-távirádkomárom.

ACZÉL EKÉK.

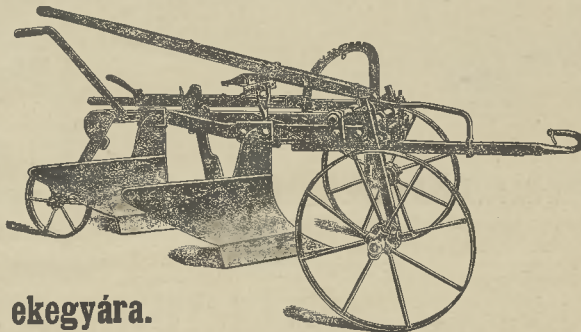
Ajánlom a legjobban bevált szerkezetű, teljesen aczélanagyból, páncélt aczél kormányokkal, téglaczéltól készült ekéfejjel

egyes egytetemes és többvasu ekéimet,

valamint talajmívelő eszközeimet teljes szavatossággal olcsó ár és kedvező feltételek mellett.

Bächer Rudolf kizárólagos ekegyára.

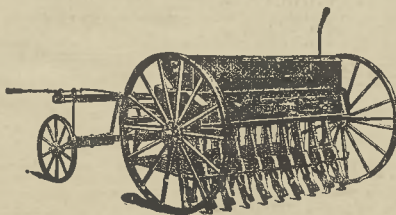
Magyarországi vezérképviselő **SZÜCS ZSIGMOND** Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.

Mielőtt vetőgépet vesz, érdeklődjön az

„UNICUM DRILL”

vetőgépek iránt gazdatársainál. Ezen vetőgép az egyedüli, melylyel sík és hegyes talajon egyenletesen lehet vetni, mely a magot nem sérti és szabályosan elosztja. Több mint 26,000 darab ily vetőgép van az egész világon elterjedve, melyekről ezer és ezer elismerő nyilatkozat áll a t. gazdaközönség rendelkezésére.

MELICHÁR FERENCZ kizárólagos vetőgépgyára.

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond.

Budapest, VI., Nagymező-utca 68. sz.

Gőzmívelés.

== Nagyobb területek szántását gőzekével ==
hajlandó vagyok elvállalni; épügy

mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alantí címebezd forduljanak:

WOLFFERNŐ gőzszántási vállalkozó
Budapest — Kelenföld.

A német birodalmi gazdasági czégek nagy ezüst érmével tüntették ki Grabe és Vahle Bielefeldi czéget az 1907. június 6-án megtartott düsseldorfi vándorkiállításán

szab. répavágó gépeiért

az itt felsorolt előnyei miatt:

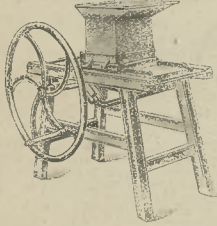
Páratlan munkamennyiség.
Minden nagy- és középirtó-
kosra néve nélkülözhetlen.

Óránként végez:

80—100 mázsát — kézi hajtással.
160—200 mázsát — motorhajtással.
Sima metszés épszerű szeletekben, tet-
szes szerinti méretekben. Semmi nedv-
vesztés. Fényes bizonyítványok
kiváló gazdáktól és a Halle és Münsteri
kísérleti állomásoktól. Sok kitüntetés.

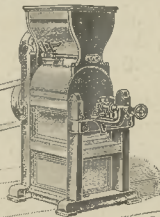
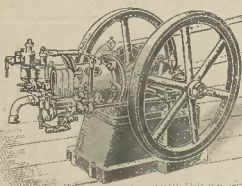
Árakat tudakozásra közli.

Grabe & Vahle gazd. gépgyára Bielefeld, Westfalen.

SEBES és ANTAL

Budapest, VI., Dávid-utca 1b.

Ájánljuk

eredeti Renauer-féle motorjainkat és szab. függőleges köves darálóinkat.

Teljes takarmánykamra-berendezések.

Árjegyzékkel szívesen szolgálunk.

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

Budapest, VII., Garay-utca 6—8. sz.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőz-
utócsk, légszusz- és vízvezetékek,
csatornázások, aszálloztatások, clozet-
ek, szilváltuk, vízerőművi emelő-
gépek stb., nemkülönben kőszén-
olaj- és petróleum-váladáskból nyri-
gázok értékesítését cselző készü-
letek létesítését, városok, indóhá-
zak, nagyobb épületek és gyárak
számára.

Tervek, költségvetések, jövedelem
előirányzatok gyorsan készítletnek.

Legjobb minőségű
kőgyag-csövek raktáron.

Jutalmazó mellékipar gazdák számára

Homokból és ezementből mindenki szakismeret nélkül előállíthat homoktéglaikat, ezement-földéscserpeket, csöveket csatornázásra, alagsorvezéseket, padlólapokat, írtó vályukat stb. **Felette egy-szerű gyártás kipróbált gépeinkkel és formáinkkal.** Kivánatra ingyen küldjük 84-es számú árjegyzékünket. Könnyen érthető használati utasítást minden gépbe adunk. Uzem berendezés-hez oktatót küldünk, kívánatra állandóan is. Levelezés magyar nyelven.

Különlegességi gépegyár homok értékesítésére

LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE Dr. Gaspary & Co.
MARKKRANSTÄDT bei Leipzig.

Homokvizszálat, próbatfeldolgozás, minták ingyen.

Legnagyobb gyár
a maga nemében

HOMOK

ARANY

270 munkás

95 szabadalom stb.

DRÖSSLER KÁROLY

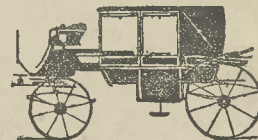
cs. és kir. szabad.
gazdasági gépgyár

Budapest, VI. ker., Váci-körnt 59. szám. Gyár: POZSONY.

**Magánjárókat, gőzmoz-
gonyokat, cseplőgépeket**
ugy gőzmozgonyhoz, mint benzinkomobilokhoz,
**szalmakazalozókat, gőz-
ekéket, vetőgépeket, bur-
gonya-kiemelőgépeket**

mindentéle egybz gazdasági gépet szállít a legtekődtosebb és szilárd
szerkezetű, kedvező árak és fizetési feltételek mellett.
Árajánlatok és költségvetések hívántra díjmentesen küldetnek.
Képviselek jutányos feltételek mellett felvetetnek.

Stumpf Károly kocsí gyártása.

Ajánlja dusan felszerelt rak-
tárát minden jeltűti kéz
kocsiból aránylag jutányos
árakon. A gyártmány jó mi-
nöcsége és szilárdságáért ke-
zesedik a cég régi jó híre-
ve. Gyártelep és kocsiraktár:
Budapest, IX., Soroksári-út
sark és Vágóhid-utca 2.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVÜ ÓRAÜZLETE.

Alapítatott
1847

Brausweller János
Órák és órák készítője
Szegeden. Cs. és kir. hivatalosan
szab. előírás szerinti méretű, feltehető
és a szerelési ingázásához
stb. stb.

**ÓRAK, EKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE**

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközölletnek.

Vétel és kölcsön, új és egyszer használt

mag-
gubona-
burgonya-
fesző-
gyapju-

ZSÁK

kazal-
repcze-
behordás-
rostmalj-
waggon-

PONYVA

Szűlőkötöző fonal, csomagoló vászon, kötelek, zsák-zsinerek,
lópokrécok, HUNGARIA kettős kézi kérekötelek faréggel.

NAGEL ADOLF Budapest, Arany János-utca 10.

Zsák- és ponyvagyár, kölcsönintézet. Vétel, eladás és cserelés.

Sürgönyezim: NAGELA BUDAPEST.

Vidéki telefon: 35—92.